

Letno poročilo

I. mestne šestrazredne deške ljudske šole
v Ljubljani

o vojnem šolskem letu 1916—17.

V spomin na svetovno vojno

sestavil in na svetlo dal šolski vodja

JAKOB DIMNIK.

„Mir prinaša bogastvo,
bogastvo provzroča objestnost,
objestnost prinaša vojno,
vojna provzroča uboštvo,
uboštvo prinaša ponižnost,
ponižnost pa prinaša mir.“

(Rek. zapisan v mestni hiši v Berlinu.)

V Ljubljani, meseca julija 1917.

Založila I. mestna deška ljudska šola. — Natisnila Učiteljska tiskarna, Ljubljana.

Vsebina.

	Stran
I. † Cesar Franc Jožef I.	5
II. Cesar Karel	10
III. Cesarica Cita	13
IV. Santa Zita	14
V. Cesarjevič Franc Jožef Oton	18
VI. Svetovna vojna in šola	20
VII. Imenik učencev	31
VIII. Učiteljski zbor	35
IX. Šolska oblastva	37
X. Šolski dnevnik	38
XI. Vladarski nastop Njiju Veličanstev cesarja Karla in cesarice Cite	49
XII. Cesar Karel in cesarica Cita v Ljubljani	53

Slike.

1. Cesar Karel	3
2. Cesar Franc Jožef I.	7
3. Cesarica Cita	15
4. Cesarjevič Franc Jožef Oton	19
5. Toskansko v Italiji (zemljevidni obrisek)	17
6. Veliki admiral Anton Haus	43
7. Posnetek pisma velikega admirala Antona Hausa	42
8. Dvorni svétnik Fran Levec	45
9. Dvorni svétnik Fran Hubad	45

Letno poročilo

I. mestne šestrazredne deške ljudske šole
v Ljubljani

o vojnem šolskem letu 1916—17.

V spomin na svetovno vojno

sestavil in na svetlo dal šolski vodja

JAKOB DIMNIK.

„Mir prinaša bogastvo,
bogastvo provzroča objestnost,
objestnost prinaša vojno,
vojna provzroča uboštvo,
uboštvo prinaša ponižnost,
ponižnost pa prinaša mir.“

(Rek. zapisan v mestni hiši v Berlinu.)

V Ljubljani, meseca julija 1917.

Založila I. mestna deška ljudska šola. — Natisnila Učiteljska tiskarna, Ljubljana.

Cesar Karel.

† Cesar Franc Jožef I.

Mojim ljubim narodom se zahvaljujem na zvesti ljubezni, ki so jo Meni in Moji hiši izkazovali, tako v srečnih dneh kakor tudi v žalostnih časih. Dobro je dela Mojemu sreću ta vdanost in Me je okrepečala v izpolnjevanju težkih vladarskih poslov.

Ohranili naj bi ista domoljubna čuvstva Mojemu nasledniku.

(Iz oporoke cesarja Franca Jožefa I.)

1. Okrožnica šolskega vodstva z dne 22. novembra 1916 št. 21: „Avstro-ogrška monarhija je zatopljena v globoko žalost; nje najboljši vladar, narodom svojim preskrbni oče, Nj. Veličanstvo, presvitli cesar **Franc Jožef I.** je snoči, dne 21. t. m. ob 9. uri umrl . . . Srce, ki je bilo vrec najplemenitejših dejanj in svetih čuvstev, najčistejšega človekoljubja in najglobočje očetovske ljubezni do svojih narodov — to srce je moralo zastati ob času najhujše bojne vihre, ob času grozne svetovne vojne, kakoršne ne pomni svet, ob času, ko od vseh strani napadajo sovražniki našo ljubo Avstrijo.

S cesarjem **Francem Jožefom I.** je umrl najboljši in najmodrejši vladar sveta, katerega življenje opleta nevenljiv venec blagih, milosrčnih dejanj, ki so sušila solze gorja in siromaštva, ki so tešila toliko in toliko nesrečnikov, ki so Ga krasila lepše nego zlata, v biserih in demantih se lesketajoča krona na Njega cesarski glavi!

Cesar **Franc Jožef I.** je bil rojen dne 18. avgusta l. 1830. Vlado je nastopil kot 18 letni mladenič dne 2. decembra 1848 leta. Dne 2. decembra t. l. smo nameravali praznovati vladarsko 68 letnico cesarja **Franca Jožefa I.** Vsi narodi avstrijski, ki jih je toliko let vodila premodra roka cesarja **Franca Jožefa I.**, so se pripravljali, da Mu ob 68. letu Njegovega [preslavnega vladanja izkažejo neomajno zvestobo in najodkritosrčnejšo vdanost in ljubezen. Previdnost božja je pa sklenila drugače . . .

Ob smrti cesarja **Franca Jožefa I.** bodo narodi avstrijski, ki so vsekdar čutili žalost visoke cesarske rodovine, združeni v ljubezni, vdanosti in zvestobi in v najsvetejši, najgorečji molitvi, da naj vladar vseh vladarjev, On, ki je ukrenil v vseprevidnosti in vsemodrosti svoji, da je nehalo biti zlato, usmiljeno srce cesarja

Franca Jožefa I., razlije v teh težkih in žalostnih dneh balzam utehe in tolažbe na žalostna srca visoke cesarske rodovine in vseh narodov avstrijskih.

Danes naj se pripovedujejo mladini zgodbe iz življenja cesarja **Franca Jožefa I.** in čitajo berilni sestavki, ki se nanašajo na cesarja **Franca Jožefa I.**

Ljubljana, 22. novembra 1916.

Jakob Dimnik s. r.
šolski vodja.

2. **Žalno službo božjo** je imela mladina I. mestne šole za rajnega presvitlega cesarja **Franca Jožefa I.** skupno z vsemi slovenskimi in nemškimi ljudskimi šolami ljubljanskimi v stolnici, dne 1. decembra 1916, ob 8. zjutraj. Slovesno peto mašo in mrtvaške molitve je opravil ob asistenci vseh ljubljanskih gg. katehetov c. kr. deželni šolski nadzornik preč gosp. dr. Mihael Opeka.

3. **Žalna domača učiteljska konferenca.** Dne 1. decembra, takoj po žalni službi božji, se je zbral učiteljski zbor I. m. šole na povabilo šolskega vodje k izredni žalni konferenci, pri kateri je šolski vodja, učiteljski zbor tako-le nagovoril:

Slavni učiteljski zbor!

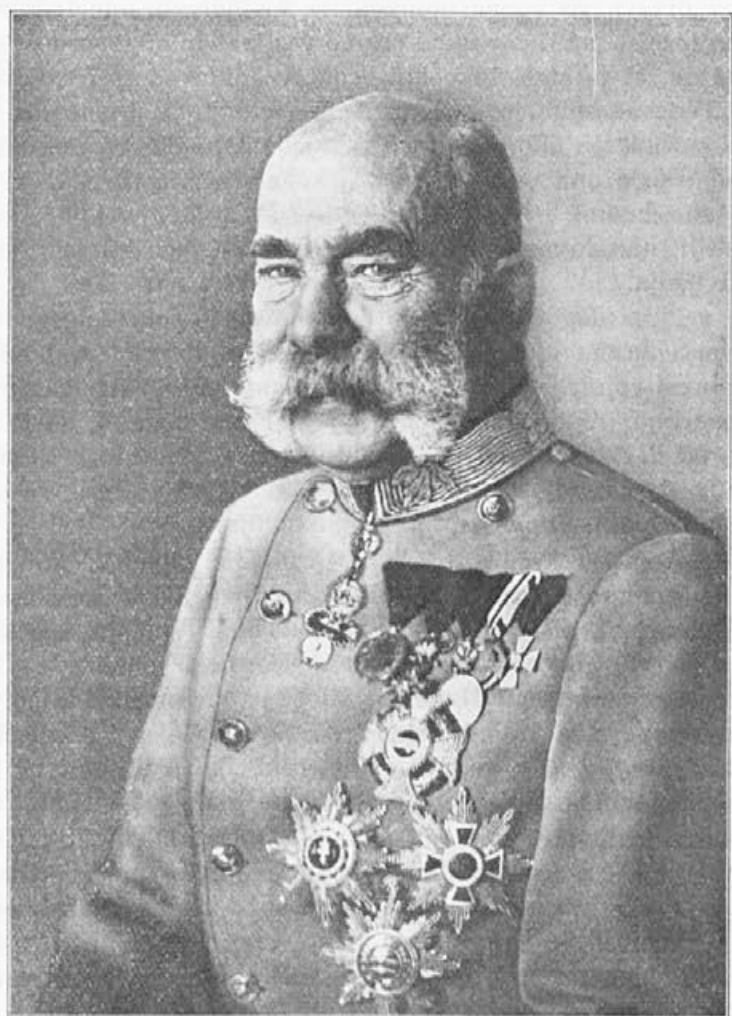
Cesarja Franca Jožefa I. ni več!

Dne 21. novembra t. l. ob devetih zvečer je Njegovo Veličanstvo cesar Franc Jožef I., previden s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspal. Danes smo se Ga spominjali v molitvi pri žalni šolarski maši, duška svojim notranjim čutilom pa hočemo dati tudi s to žalno konferenco našega učiteljskega zbora.

Cesarja Franca Jožefa I. ni več! Ta veliki vladar mogočne Avstrije, ki je preživela in prestala ravno pod Njegovim vladanjem najtežje preizkušnje, je izdahnil Svojo blago dušo sredi vojnega viharja. Vest o Njegovi nagli smrti v časih, ko bije monarhija grozen boj za svoj obstanek, je pretresla vsako srce, zbolela vsako dušo in obudila ne samo v našem cesarstvu nego tudi širom sveta iskreno žalost, saj je ves svet tudi vzlic vojnim razmeram s spoštovanjem in občudovanjem gledal na sivolasega nositelja staroslavne krone Habsburške. Skoraj do zadnjega trenutka se je vse vpiralo kruti misli, da bi mogel biti konec tega za vso Avstrijo najdražjega življenja.

Pa je vendarle žalostna istina: cesarja Franca Jožefa I. ni več!

Avstrija poveša v globoki žalosti glavo. Vladarska rodovina je izgubila svojega nad vse spoštovanega poglavarja. Narodi monarhije objokujejo nad vse ljubljene vladarja, čigar dobrota, modrost in izkušnost je tvorila neprecenljivo imetje. Sredi svetovne vojne je bil odpoklican, sredi težkih izkušenj, ki jih je kljub Njegovi miroljubnosti Njemu in Njegovim narodom naložila ta vojna. Ni Mu bilo dano, da bi bil pozdravil povrnitev miru, toda dano Mu je bilo, da je videl čudoviti razvoj moči države, da

Генерал

je doživel pomlajenje staroslavne monarhije v strahovitem svetovnem požaru in da je tako prejel Najvišje plačilo za Svoje delovanje.

Kaj je bil Franc Jožef I. Svoji hiši in Svoji državi, kaj je bil vsakemu Svojih podložnikov, v tem trenutku, ko bol premaguje srca, ne moremo primerno oceniti. Vsem je bil blagopokojni cesar najživejša in najdelavnejša sila v državi, vir vsega dobrega. — V viharnem letu 1848 je sprejel cesar Franc Jožef I. na Svoje mlade rame vso težo in odgovornost monarha velike Avstrije, ki je stala tako kot sedaj v ognju od vseh strani. Bili so težki časi. Toda energija in moč mladega vladarja je premagala vse. „Z združenimi močmi“ je bilo cesarjevo geslo. Sedaj velikega cesarja Franca Jožefa I. ni več, a duh velikega avstrijskega vladarja in Njegove vodilne besede „z združenimi močmi“ žive dalje. In ta duh velikega cesarja v veliki Avstriji narodov ima vse predpogoje v sebi do zdravega, krepkega, trajnega življenja.

Vzlic velikim dogodkom, ki so se primerili tekom dolgega vladanja cesarja Franca Jožefa I., vzlic vojnám l. 1848 in 1859., leta 1866 in vzlic sedanji svetovni vojni, je bilo cesarjevo vladanje pravi blagoslov za avstro-ogrsko monarhijo. V tej dolgi dobi, kar je Franc Jožef I. nosil cesarsko krono, t. j. od 2. decembra 1848 do 21. novembra 1916, se je monarhija utrdila, se je povzdignilo blagostanje, se je povečala kultura, se je razvila industrija in trgovina in je napredovalo kmetijstvo.

Vse delo cesarja Franca Jožefa I. je obdajal sijaj, ki bo šijal še v daljnja stoletja v srečo vseh avstrijskih narodov. Zlasti slovenski narod bo ohranil cesarju Francu Jožefu I. najhvaležnejši spomin, saj se je naš narod prav pod Njegovo vlado prebudil iz stoletnega mrtvila in si pomogel do samostojnega narodnega življenja. To pa je bilo mogoče samo v okviru Habsburške monarhije, samo vsled načela, ki je po pravicoljubnosti umrlega vladarja prišlo v veljavo. V otroški ljubezni smo zrlí Slovenci k velikemu obnovitelju države, zaščití njene moči in veličine, voditelju na potih blagoslovljenega razvoja. Zato Slovenci žalujemo in točimo solze ob smrti cesarja Franca Jožefa I. in ob Njegovem mrtvaškem odru ponavljamo svojo neomajno zvestobo do dinastije Habsburške. Ta zvestoba in vdanost je zapisana s srčno krvjo v najhujših časih in na vseh bojiščih, kjer se naši polki nevstrašeno bojujejo, zmagujejo in umirajo za svojega cesarja.

Kakor slovenski, z enako ljubeznijo so mu bili vdani tudi vsi drugi avstrijski narodi in ta neomajna ljubezen avstrijskih narodov Mu je bila v vseh bridkostih edina in najboljša tolažba. Krona Mu je bila težko breme, a izpolnjeval je vladarske dolžnosti z brezprimerno vestnostjo in natančnostjo. Vse za državo, vse za nje prebivalstvo — to je bilo vodilo cesarja Franca Jožefa I.

Med grozno svetovno vojno je umrl cesar Franc Jožef I. On, ki je bil varuh in zaščitnik miru. Mnogo je bilo vojskovanja za časa vladanja cesarja Franca Jožefa I., a nikdar ni bila Avstrija kriva krvoprelitja, vedno ji je bila vojna vsiljena, tako tudi sedanja svetovna vojna, ki jo je

provzročil grozen umor avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegove soproge dne 28. junija 1914 v Sarajevem. Zavist in pohlepnost sovražnikov sta Ga prisilili, da je moral On, plemeniti knez miru, potegniti meč, da brani pravice Svojega prestola in Svojih narodov.

Varuha in zaščitnika miru, cesarja Franca Jožefa I. ni več! Globoka žalost veje po vseh deželah monarhije in neizmerna bol družni Najvišjo cesarsko hišo z narodi. Hude preizkušnje nam je naložila Previdnost božja, najbolestnejša pa nas je zadela sedaj, ko je umrl cesar Franc Jožef I. Toda Njegovo ime je neporušna last; kot najdragocenejše vodilo se bo spoštoval Njegov spomin in bo živel dalje v najpoznejše čase v vsaki hiši, v vsakem srcu spomin na Njegovo modrost in dobroto, na Njegove moške vrline, na viteštvo in nežnost in Njegovo sveto ljubezen napram slabim in tlačnim, na zaupanje v Boga in stanovitnost, ki jo je ohranjal v najtežjih časih. Njegova plemenita in poveljučana duša, ki je odšla v jasne višine, bo plavala kot duh zaščitnik nad Njegovo hišo in Njegovo državo.

Zvesti narodi, katerim je posvečal vso Svojo veliko ljubezen in Svoje najvnetejše prizadevanje, pa se v tem usodnem času še trdneje kot kdaj prej zgrinjajo okoli prestola in obnavljajo globokoginjenega srca, vendar pa trdne volje v prirojeni zvestobi staro prisego presvetli vladarski hiši. Neločljivo združeni se bodo borili danes in vselej za sijaj krone, za obstoj in varnost monarhije, za slavo in veličino domovine.

Predlagam, da se sprejme na zapisnik ta-le žalna izjava:

„V najglobokejši žalosti pri današnji izredni konferenci zbrani učiteljski zbor I. mestne deške ljudske šole izraža v svojem imenu in v imenu vse šolske mladine globoko žalost ob smrti Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. ter ponavlja čutila neomahljive zvestobe in vdanosti do presvetle cesarske hiše.“ (Sprejeto soglasno.)

K besedi se oglasi učitelj L. Jelenc ter predlaga, naj se prepis tega zapisnika vpošlje c. kr. predsedništvu deželne vlade. Predlog je bil soglasno sprejet.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1916.

Jakob Dimnik l. r.
predsednik.

Fran Gärtner l. r.
zapisnikar.

(Podpisi učiteljstva.)

4. Žalno šolsko slavlje se je vršilo dne 4. decembra po razredih. Učencem se je predavalo ta dan v smislu razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 24. novembra 1916, št. 7281 o rajnem cesarju Francu Jožefu I. Na podstavi teh predavanj in priprav so se pisale naslednje dni v II.—VI. razredu v spomin na cesarja Franca Jožefa I., starosti in učni stopnji učencev primerne šolske naloge. In tako bo živel v šolski mladini spomin na cesarja Franca Jožefa I. dalje v najpoznejše čase.

Jakob Dimnik,
šolski vodja.

II. Cesar Karel.

„Svojim národom hočem biti pravičen in ljubezni polni knez. Visoko bom čislal njihove ustavne svobodščine in druge pravice in skrbno čuval enakost pred pravico.“

Cesar Karel v oklicu „Mojim narodom“.

„V boju in v miru z ljudstvom za domovino.“

Gesto cesarja Karla.

Cesar Franc Jožef I. je dne 21. novembra 1916, ob devetih zvečer, po skoraj 68 letnem vladanju umrl. Takoj po cesarjevi smrti so se zbrali v Schönbrunu dvorni, državni in vojaški dostojanstveniki okoli prestolonaslednika Karla Franca Jožefa in mu izrazili svoje sožalje. Nato pa je stopil minister cesarske hiše pred prestolonaslednika, se trikrat poklonil pred njim in vprašal, ali hoče sprejeti prestol, čigar edini upravičeni dedič je. Prestolonaslednik je odgovoril: „**Hočem!**“ S to izjavo je prišlo vladarstvo staroslavne Habsburške monarhije v roke nadvojvode **Karla Franca Jožefa**.

Še isto noč je bil sestavljen in izdan manifest (oklic) cesarja Karla svojim narodom, ki se glasi:

Mojim narodom!

Globoko ginjena in potrta stojiva Jaz in Moja hiša, Moji zvesti narodi ob mrtvaškem odru plemenitega vladarja, katerega rokam je bila približno sedem desetletij zaupana usoda monarhije.

Z milostjo Vsemogočnega, ki Ga je poklicala na prestol v zgodnjih mladostnih letih, Mu je bila podeljena tudi moč, da nemoteno in nepotrj vsled najtežjega človeškega trpljenja, do visoke starosti živi le za dolžnosti, ki Mu jih je predpisala Njegova vzvišena vladarska služba in vroča ljubezen do Svojih narodov.

Njegova modrost, razsodnost in očetovska skrb so ustvarile trajne podlage skupnega življenja in svobodnega razvoja in privedle iz težkih izmešnjav in nevarnosti, v hudih in dobrih dneh, Avstrijo po dolgem in blagoslovljenem času miru na višino moči, na kateri se bojuje danes v zvezi z zvestimi zavezniki vseokoli proti sovražnikom.

Njegovo delo je treba nadaljevati in dokončati.

V viharjih časih stopam na častitljiv prestol Mojih prednikov, ki Mi ga je zapustil Moj stric v nezmanjšani bleščobi.

Še ni dosežen cilj, še ni strta blodnja sovražnikov, da zamorejo v neprestanih navalih streti in razrušiti Moje, Mojo monarhijo in njene zaveznike.

Smatram se eno s Svojimi narodi v neupogljivem sklepu, da bojujemo boj do konca, dokler ni izvojevan mir, ki zagotovi obstoj Moje monarhije in trdne temelje njenega neoviranega razvoja.

S ponosno zamozavestjo zaupam, da bo Moja junaška brambna sila, opirajoč se na požrtvovalno domoljubje Mojih narodov in v zvestem

orožnem bratstvu z zveznimi narodi, tudi še nadalje odbijala napade sovražnika z božjo pomočjo in izvojevala zmagovit zaključek vojne.

Istotako neomajno je Moje zaupanje, da bo Moja monarhija, katere moč korenini v starodavno zajamčeni, v sili in nevarnosti na novo potrjeni neločljivi skupnosti svojih obeh držav, na znotraj in zunaj ojeklenela in ojačena izšla iz vojne; da bodo Moji narodi, ki se, prešinjeni po misli skupnosti in najgloblje domovinske ljubezni, danes združujejo v požrtvovalni odločnosti v obrambo proti zunanjemu sovražniku, tudi sodelovali v mirno obnovenje in pomlajenje, da se obe državi monarhije s priključenima deželama, Bosno in Hercegovino, dovedeta v čas notranjega procvita, povzdige in ojačenja.

Proseč nebeške milosti in blagoslova Zase in za Svojo hišo ter za Svoje ljubljene narode, prisegam pred Vsemogočnim, da bom zvesto upravljal zapuščino Svojih dedov.

Storiti hočem vse, da zaustavim strahote in žrtve vojne čimprej, da zopet pridobim težko pogrešani blagoslov miru Svojim narodom, kakor hitro mi bo to dovoljevala čast Našega orožja, življenski pogoji Mojih držav in njihovih zvestih zaveznikov ter kljubovalnost Naših sovražnikov.

Svojim narodom hočem biti pravičen in ljubezni polni knez. Visoko bom čislal njihove ustavne svobodščine in druge pravice ter skrbno čuval enakost pred pravico. Neprestano se bom prizadeval, da bom pospeševal pravno in duševno blaginjo Svojih narodov, čuval svobodo in red v Svojih državah ter zagotovil vsem pridobitnim članom družbe sadove poštenega dela.

Kot dragoceno dedščino Svojega prednika sprejemam vdanost in iskreno zaupanje, ki objema prebivalstvo in krono. To volilo naj Mi da moč, da bom mogel izpolnjevati dolžnosti Svoje visoke in težke vladarske naloge.

V trdnem zaupanju v neuničljivo življensko moč Avstro-Ogrske, prešinjen z iskreno ljubeznijo do Svojih narodov, hočem Svoje življenje in vso Svojo moč posvetiti tej visoki nalogi.

Karel I. r.

Naš sedanji cesar **Karel Franc Jožef** je bil rojen dne **17. avgusta leta 1887.** v gradu Persenbeug v Spodnji Avstriji, na levem bregu Donave kot sin nadvojvode **Otona Franca Jožefa**, ki je bil rojen leta 1865 v Gradcu in umrl leta 1906. Poročen je bil oče našega cesarja s princeso **Marijo Jožefo**, hčerjo pokojnega saksonskega kralja **Jurija**, rojeno 31. maja leta 1867. Cesarjev mlajši in edini brat, nadvojvoda **Maksimiljan Evgen Ludovik**, je bil rojen 13. aprila leta 1895 na Dunaju.

Mladostna leta je preživel naš cesar **Karel** večidel pri svoji materi v gradu Persenbeug, v vili Wartholz v Reichenau, na Dunaju in v gradu Miramar pri Trstu.

Naš cesar **Karel** se je že kot otrok učil raznih jezikov, ki jih govore narodi v monarhiji in tudi drugih. Popolnoma se je priučil češkemu, madjarskemu, francoskemu in angleškemu jeziku. Govori pa tudi prav dobro hrvatski jezik in tudi slovenski.

Gimnazijske študije je dovršil cesar **Karel** na znameniti dunajski gimnaziji pri Škotih, a za versko vzgojo je v prvi vrsti skrbela njegova pobožna mati.

Jeseni leta 1903 je naš cesar **Karel**, star 18 let, stopil v vojaško službo, a ni pa prenehala s tem zanj doba študij. Na Njegov dvajseti rojstni dan, 17. avgusta leta 1907, je bil v vili Wartholz v Reichenau proglašen polnoletnim in sicer brez vsake večje svečanosti, ker še ni poteklo žalovanje za pokojnim očetom nadvojvodo Otonom. Poleg matere, nadvojvodinje Marije Jožefe, variha nadvojvode Franca Ferdinanda in brata nadvojvode Maksa je bilo navzočih le malo gostov.

V vojaško službo je vstopil sedanji naš cesar **Karel** leta 1903. Še istega leta je postal poročnik in potem se je pa poviševal od stopnje do stopnje. Tik pred mobilizacijo leta 1914 je bil imenovan že za polkovnika. Po izbruhu vojne je bil dodeljen vrhovnemu armadnemu poveljstvu. Še istega leta ga je pokojni cesar Franc Jožef I. poslal k četam na bojno polje, da jim sporoči cesarjev pozdrav. Leta 1915 je bil imenovan naš sedanji cesar **Karel** za generalnega majorja in kontreadmirala; povodom prevzelja poveljništva zapadne armadne skupine na Tirolskem pa 18. marca leta 1916 za podmaršala in podadmirala. Po izpremembi načrtov za nadaljnje vojno delovanje je prevzel poveljništvo skrajnega desnega krila zveznih čet na gališko-bukovinski fronti. Ob tej priliki je bil imenovan 12. avgusta 1916 za generala konjenice in admirala. Ko je 27. avgusta 1916 napovedala Romunska Avstriji vojno, je sprejel vrhovno poveljništvo nad rumunsko fronto. Dne 12. novembra je postal naš sedanji cesar **Karel** generalni polkovnik in je tako dosegel kot prestolonaslednik najvišji vojaški čin. Dne 21. novembra l. 1916, takoj po smrti cesarja Franca Jožefa I. je pa prevzel **Karel Franc Jožef** vladarstvo staroslavne Habsburške monarhije kot cesar **Karel**, ki „hoče biti Svojim narodom pravičen in ljubezni polni knez“.

Tako je torej zasedel prestol Svojih slavnih pradedov novi vladar, mlad mož, komaj v tridesetem letu Svoje starosti, krepak na duhu in telesu, dobro pripravljen za težavni poklic naslednika velikega cesarja Franca Jožefa I. Narodi staroslavne avstro-ogrske monarhije Mu poklanjajo pred Najvišji prestol najglobokejšo vdanost in najtrdnejšo zvestobo, iz dna srca želeč, da bi Mu podelil Bog milost, da bi ob strani zveste družice, presvitle cesarice **Cite**, dolgo vrsto let slavno in srečno vladal Svoje narode in jim čim prej zagotovil s krepko roko priborjen časten in blagodejen mir!

Tej poklonitvi vdanosti in zvestobe se pridružuje tudi slovenska šolska mladina in nje učiteljstvo, ki si usojata v najčistejši ljubezni polagati v znožje Najvišjega prestola prisego neomahljive vdanosti in najtrdnejše zvestobe ter iskrene ljubezni do posvečene osebe Njegovega Veličanstva, presvitlega cesarja **Karla** in do prejasne vladajoče rodovine Habsburške.

Njegovemu Veličanstvu, presvitlemu cesarju **Karlu**:
Slava! Slava! Slava!

III. Cesarica Cita.

Bolj za vas kakor zase!

Gesto cesarice Cite.

Cesarica Cita je bila rojena **9. maja leta 1892** v Pianore v Viareggiu pri mestu Lucca v Italiji kot hči Roberta, vojvode Parmškega in Burbonskega in njegove druge soproge vojvodinje Marije Antonije, princezinje portugalske. Oče princezinje Cite je umrl leta 1907.

Svoja prva mladostna leta je princezinja Cita preživela v vili Pianore, razkošno urejenem gradiču sredi celega gozda pinij in oljk. Vzgjajali so jo v strogo verskem duhu. Po dovršenem desetem letu je prišla princezinja Cita v zavod salezijank v Zangberg na Bavarskem, kjer se je vzgajalo več hčera vladarskih in najvišjih plemiških rodbin. V Zangbergu je ostala do leta 1903. Nekaj časa se je mudila nato v samostanskem vzgojevališču benediktink na angleškem otoku Wightu. Z nadvojvodo Karlom Francem Jožefom se je seznanila leta 1909 v Francovih varih na Češkem, ko sta oba posečila skupno teto nadvojvodinjo Marijo Anuncijato, ki se je tedaj zdravila v tamošnjih kopelih. Oba sta si tedaj celo v daljšem sorodstvu. Ko sta se zaročila, je bila nadvojvodinja Cita stara komaj 18 let. Odtlej je bil nadvojvoda večkrat gost v vili Pianore. Mlada zaročenca sta večkrat prihajala v Lucco, se vdeleževala tam ljudskih veselje in bila sta oba kmalu zelo priljubljena med italijanskim domačim prebivalstvom.

Prihodnje leto se je princezinja Cita s svojo materjo preselila v grad Schwarzau, ki ga je kupil vojvoda Robert že pred daljšim časom. Tu se je vršila potem **21. oktobra leta 1911 poroka**. Poročil je mladi par monsignor Bisleti, ki ga je v ta namen odposlal papež iz Rima. Pri poroki je bil navzoč tudi cesar Franc Jožef I., ki je pri slavnostni pojedini nazdravil novoporočencema tako-le: „Vse osrečujoča poroka, h kateri smo se danes zbrali, da jo slovesno praznujemo, me zelo veseli in me navdaja z velikim zadovoljstvom. Nadvojvoda Karel si je izvolil za družico življenja princezinjo Cito Parmsko. Čestitam mu k tej srčni izvolitvi in pozdravljam nadvojvodinjo Cito z iskrenim veseljem kot članico Svoje hiše.“ Prisostvovala sta poroki tudi oba ženinova strica: nadvojvoda Franc Ferdinand in saksonski kralj.

Nadvojvodinja Cita je bila že takoj od začetka prava žena vojaka. Sledila je svojemu soprogu na vseh njegovih vojaških potovanjih. Prav tako je tudi nadvojvodinja sedaj v vojnem času spremljala svojega soproga na bojišču in tamkaj obiskovala vojaške bolnišnice, kjer je tolažila ranjence in jim delila darove, zapuščajoč povsod v srcih vseh sliko pravega angela tolažbe in dobrotljivosti. In tako je postala cesarica Cita zaradi dobrodelnosti, darežljivosti in usmiljenja priljubljena in popularna po celi monarhiji in iz vseh avstrijskih src kipi k Vsemogočnemu goreča molitev: „Bog blagoslovi našo presvitlo cesarico Cito!“

IV. Santa Zita.

Malo je ljudi v Avstriji, ki vedo, kdo je bila Sv. Cita, po kateri je prevzela svoje krstno ime naša presvita cesarica. Malo jih je, ki bi jim bilo znano ime Svete Cite, ime prve gospe v naši državi. Cesarice in kraljice, ki bi se imenovala Cita, ni bilo doslej v nobenem narodu in v nobeni vladarski rodbini. Zato je pač zanimivo, da se izve, odkod ime, ki ga ima naša mlada cesarica, ki zveni pri nas tuje, a je pa tembolj znano in razširjeno v Italiji in tudi v Španiji. Beseda sama pomeni kot pridevnik toliko kakor: čist, nedolžen, deviški. V samostalniki vporabi pa pomeni toliko kakor ragazza: deklica, devica. Pravijo tudi, da je Cita prvotno okrajšano ime iz latinske „Tacite,“ kar bi bilo po naše: „molčeča“ ali „tiha“. Ime svetnice Cite je zelo znano in razširjeno v Italiji, posebno v Zgornji Italiji in na Toskanskem, kjer jo ljudstvo časti kot patronko služkinj. Sv. Cita zavzema v Italiji isto mesto kakor pri nas na Tirolskem Sveta Notburga. Prav posebno je pa razširjeno ime Svete Cite v okolici mesta Lucca, kjer je bila naša sedanja cesarica rojena dne 9. maja 1892 v vili Pianore, znanem kopališču Viareggio, ki spada v pokrajino in nadškofijo Lucca. Sveta Cita je svetnica-zaščitnica mesta Lucca, kjer ji je v cerkvi Sv. Flavijana (San Frediana) posvečen oltar in kjer se nahaja tudi njena grobnica.

Poglejmo si zdaj tu imenovane kraje na zemljevidu. Ako si zapustil malo železniško postajo Pietra Santa na progi, ki vodi iz Rima ob zapadni obali Italije v Genovo, greš po vzpenjajoči se cesti, ki vodi iz mesteca Pietra v mesto Lucca. Hitro zazremo med zelenimi, plodonosnimi griči svetlo palačo vile Pianore, a z njenih oken zreš daleč nad nižino vse tja do svetle morske površine. Zgradba je postavljena v slogu italijanske renesance in četudi palača ni posebno velika, se vidi po obsežni stranski hiši in po velikih poslopjih v ozadju, da je v vili Pianore nameščeno knežje gospodarstvo. Z lepoto zgradb tekmuje krasota parka. Urejen po angleškem slogu, spaja v sebi široke površine livad in senčnatih skupin drevja. Skoro tako daleč, kolikor seže oko, je vse zemljišče okoli Pianore last hiše Parma. In v teh lepih pokrajinah, kjer leži stari rodbinski dom naše presvite cesarice Cite, je ime med ljudstvom vneto češčene Svete Cite posebno razširjeno.

Sveta devica Cita se je rodila leta 1212 tu ob vznožju Monte Sagreti kot hčerka revnega posestnika Giovanni Lombardo in njegove žene Bonissime. Očeta je izgubila že v zgodnji mladosti in ko je bila stara 12 let, ji je umrla tudi njena skrbna, pobožna mati, ki je vzgojila Cito v strahu božjem. Zdaj je bila prisiljena Cita, iskati si kruha pri tujih ljudeh. Prišla je v 8 milj oddaljeno mesto Lucca, kjer je dobila službo v hiši Pagano Fatinellija, lukeške patricijske rodbine, ki je bila vedno na prvem mestu v divjih in krvavih strankarskih bojih v mestu in iz katere je izšel tudi pozneje pregnani guefilski pesnik Pietro Fatinelli, ki ga je

Cesarica Cita.

otroka pestovala Cita in je pozneje kot izgnanec pel, da bi hotel goreče lizati prah z obzidja mesta Lucca, če bi mu bilo dano kedaj, da bi zopet mogel videti svoje domovinsko mesto.

Cita je bila pravi uzor pridne in zveste služkinje. Svojemu gospodarju je bila pokorna in poslušna kakor lastnemu očetu. Bila je izredno pridna, štedljiva in imela veliko veselje do dela. Zgodaj zjutraj je vstajala, da je opravila še pred določenim dnevnim delom svoje molitve v cerkvi, potem je pa s polnim navdušenjem hitela domov na delo. Doraščajočo mlado deklico so zelo hvalili radi njene čistoti in dobrodelnosti. Vsled svoje pobožnosti in vestnosti v službi je bila pogosto zasmehovana. Ni se družila s svojimi zgovornimi tovarišicami. Po njeni smrti zabeležena legenda pripoveduje, da se je nekoč, ko je nekemu beraču mogla dati samo požirek sveže vode, voda izpremenila v vino. V svojem usmiljenju je revežem, ki so trpeli lakoto, večkrat dajala fižola iz bogatih zalog Fatinellijeve rodbine, tako da so bile zaloge že skoraj popolnoma izčrpane. Ko je gospodar hotel prodati del zaloge, se je bala Cita, da jo bo strogo kaznoval, ker je toliko manjkalo. Tedaj je pokleknila in molila, in ko so odprli shrambo, je bila po čudežu polna kot je bila prej.

Cita je bila navajena, da je zelo malo govorila. Ta njena molččnost in zdržnost se je pa zdela njenemu gospodarju kot nekaka potuhnjena ošabnost in hinavščina. Začel jo je črtiti in ni imel več prijazne besede do uboge sirote. Vendar je molčala, če so jo grajali ali celo topli, kar se je zgodilo večkrat; a vse udarce in vsa zaničevanja je prenašala potrpežljivo. To je trajalo nekaj let. Naposled je pa gospodar prišel do spoznanja, da dela Citi veliko krivico ter je izpremenil sovraštvo v ljubezen, sumničenje v občudovanje in poplašal Cito s tem, da ji je poveril nadzorstvo nad svojo hišo in mlajšimi otroki. Svetnica vsled tega povišanja ni bila prevzetna in nikdar ni dala občutiti svoje višje službe podrejeni služinčadi. Ostala je ponižna in obzirna in se vedno bala, da bi ne vzbudila nezadovoljnosti pri soslужkinjah. Svoj vpliv v hiši je vporabila v to, da je s svojo angelsko potrpežljivostjo in blagosrčnostjo blažila prestrogo in surovo narav svojega gospodarja. Če je zapazila, da se je razjezil, je pokleknila predenj in ni poprej vstala, da ga je pomirila in potolažila.

Sv. Cita je živela 70 let. Pri enem gospodarju je služila 58 let. Vse svoje prihranke je zapustila revežem. Zaspala je blaženo v Gospodu dne 27. aprila 1282. Laška legenda nam pripoveduje, da se je ob njeni smrti posvetila na nebu nenavadna velika zvezda; zato jo slikajo stoječo z vedrom ob vodnjaku in s svetlo zvezdo ob strani njene glave. Na njenem grobu so se začeli vršiti neštevilni čudeži. Slepci so zopet izpregledali, gluhonemi izpregovorili, hromi so zopet mogli hoditi. Neki notar iz Fatinelli jeve rodbine je skrbno zabeležil vse te čudeže. Vsled teh izrednih čudežev so njene relikvije leta 1580 z velikimi svečanostmi prenesli v cerkev Sv. Flaviana (San Frediana) ter jih tam položili v grobnico; papež Inocent XII. jo je pa leta 1696 slovesno proglasil za svetnico in papež Leon X. je pa določil, da naj se praznik Sv. Cite praznuje dne 27. aprila.

Tako je zapisano v uradnem cerkvenem katalogu svetnikov in svetnic — v rimskem martirologiju — ki je bil izdan leta 1802 v Regensburgu; prebivalstvo v mestu Lucca je pa pobožno služkinjo takoj po njeni smrti začelo častiti kot izvoljenko, ki je dosegla sijaj svetnice.

Po tej svetnici ima naša presvilla cesarica Cita svoje krstno ime. Ker je Sveta Cita patronka onih krajev, kjer je rojena naša mlada cesarica, je postala zato že v zgodnji mladosti znana in čislana med ljudstvom. In ko se je leta 1911 razširila vest, da je princezi Citi vsled nje ženitve z avstrijskim nadvojvodo prisojeno, da zasede enega najslavnejših prestolov Evrope, je bilo ljudstvo ondotnih krajev uverjeno, da se je samo silni protekciji in priprošnji Svete Cite zahvaliti za toliko srečo.

Dan 27. aprila je smrtni dan in praznik Sv. Cite; ta dan je torej tudi godovni dan naše cesarice Cite.

Godovni dan presvite cesarice Cite, t. j. dan 27. aprila, se bo vsled odredbe c. kr. ministrstva za nauk in bogočastje vsako leto po celi Avstriji slovesno praznoval. Tako tudi dan 9. maja vsakega leta kot rojstni dan cesarice Cite.

Toskansko v Italiji.

V. Cesarjevič Franc Jožef Oton.

Razum vojski,
srce cesarju,
kri domovini,
čast Bogu!

(Hindenburg.)

Cesar Karel in cesarica Cita imata štiri otroke in sicer tri sine in eno hčerko. Najstarejši sin, sedanji prestolonaslednik, nadvojvoda Franc Jožef Oton, je bil rojen v gradu Wartholz pri Reichenau, dne 20. novembra l. 1912. Meseca januarja l. 1913 sta se preselila naš sedanji cesar in cesarica v novourejeni grad Hetzen-dorf pri Dunaju, ki ga je jima daroval in preuredil cesar Franc Jožef I. Tu se je rodila 3. januarja l. 1914 nadvojvodinja Adelajda Marija Jožefa. Tretji otrok, nadvojvoda Robert Karel Ludovik, je bil rojen 8. februarja l. 1915, četrti, nadvojvoda Feliks Friderik Avgust pa 31. maja 1916.

Cesar Karel je počastil ljubljanski pešpolk in mu podelil ime Svojega ljubljenege sina prvorojenca, prestolonaslednika Franca Jožefa Otona ter ukazal, da se naj imenuje polk slovenskih junakov v bodoče „cesarjevičev polk“. V ta namen je izdal cesar Karel dne 24. novembra 1916 naslednje povelje na armado in mornarico:

„Želim da pripada Moj Mi po milosti božji dani prvorojeni sin odslej Moji vrli junaški vojni sili in ga imenujem za polkovnika — imejitelja Mojega pešpolka št. 17. ki se mora odslej imenovati „cesarjevičev polk“.

Pomembno je dejstvo, da je to visoko odlikovanje 17. pešpolka eden prvih činov cesarja Karla kot vrhovnega vojnega gospoda avstrijske vojske in da je dal cesar to odlikovanje razglasiti v posebnem armadnem poveljstvu. Pred obličjem vseh vojsk sveta je označil cesar Karel Svoj slovenski polk kot biser junaštva, vreden največje slave in hvale.

Povodom tega visokega odlikovanja našega pešpolka je prejel župan ljubljanski, gosp. dr. Ivan Tavčar, dne 27. novembra 1916 od generalobersta Borojeviča sledečo brzojavko:

„Iz celega srca čestitam mestu Ljubljani k visokemu odlikovanju, ki ga je izvolilo Njegovo Veličanstvo najmilostljivejše izkazati domačemu s slavo ovenčanemu polku s tem, da je podelilo imejiteljstvo tega polka Nj. c. kr. Visokosti prejasnemu cesarjeviču.

Generaloberst Borojevič“.

Občinski svet ljubljanski je sklenil, ustanoviti našemu junaškemu domačemu pešpolku št. 17. srebrni rog. Ta sklep občinskega sveta je naznanil gosp. župan dr. Ivan Tavčar cesarjevi vojaški pisarni. Na to obvestilo je prejel gospod župan dr. Ivan Tavčar dne 30. novembra 1916 od Njegovega Veličanstva presvillega cesarja in kralja Karla to-le brzojavko:

„Županu drju. Tavčarju v Ljubljani.

Dunaj, Dvorec, 30. XI. ob 11:10 dop.

V polnem prepričanju, da se bode domači polk, kakor že skoro dve in pol stoletji, tudi v bodoče, zvest sveti prisegi, junaško in v zavesti svojih dolžnosti bojeval za cesarja in domovino, sem imenoval Svojega ljubega sina, cesarjeviča, njegovim imejiteljem. Upam, da bodo enako onim vrlim Kranjcem, ki stoje v slavepolnem boju proti sovražniku, tudi oni deželani, ki so ostali na rodni grudi, zastavili svoje najboljše moči v prid domovini, da z božjo pomočjo srečno dobojujemo težki boj. Pritrjujem, da sme „Cesarjevičev polk“ sprejeti in uporabljati od mestne občine poklonjeni mu srebrni signalni rog.

Karel“.

Ta brzojavka je žar in izraz najvišje cesarske milosti. Z globoko vdanostjo in hvaležnostjo, da, vsa osrečena je sprejela Ljubljana cesarjeve besede, z radostjo in veseljem jih je pozdravil ves slovenski narod kot manifest, ki mu oznanja ljubezen in pravico, milost in dobroto našega viteškega cesarja.

„Cesarjevičev polk“ se bo pa izkazal vrednega visokega odlikovanja. Kakor do sedaj, tako bo v bodoče pri vsaki priliki in kjer-sibodi posvedočil zvestobo naroda, iz katerega izhaja njega ljubezen in požrtvovalnost do presvitlega cesarja Karla in ljubljenega dediča cesarske krone, prejasnega cesarjeviča Franca Jožefa Otona.

VI. Svetovna vojna in šola.

„Klanjamo se pred orjaškim delom našega učiteljstva in mu zagotavljamo, da mu hvaležnost nas vseh dvigne neminljiv spomenik v dvorih slave te vojne!

*Georgi, c. kr. minister za deželno obrambo.
Krobatin, c. kr. vojni minister.*

1. Veliki čas.

Pri prvi letošnji domači učiteljski konferenci je nadučitelj J a k o b Dimnik učiteljski zbor tako-le nagovoril:

Slavni učiteljski zbor!

Izredno stanje, ki se nahaja v njem naša draga domovina že tretje leto, nam žal še ne dopušča, da bi pričeli šolsko leto v normalnih razmerah, zakaj tudi letos bodo imele svoje zavetje v poslopju I. mestne šole poleg naše šole tudi II., III. in IV. mestna deška ljudska šola. Zaradi teh razmer bomo imeli tudi letos skrčen pouk in sicer po 12 ur na teden. Ker je odšlo mnogo učiteljev na bojno polje, kjer prelivajo kri in tvegajo življenje za cesarja in domovino, zato je nastalo veliko pomanjkanje moškega učiteljstva. Da se temu pomanjkanju kolikortoliko odpomore, zato bo moral vsak učitelj v tekočem šolskem letu vsled odredbe najvišje šolske oblasti v deželi poučevati na dveh šolah. S skrčenim poukom in pa s to odredbo dež. šol. sveta bo prizadeta komodnost posameznika, zakaj treba bo vsakemu mnogo več delati, kakor ob normalnih razmerah. Pa kaj je to delo v razmerju s trpljenjem, ki ga morajo prenašati naše junaške zmagoslavne armade na bojnem polju za boljšo bodočnost nas samih in naše ljubljene Avstrije! Vadimo se torej v potrpežljivosti in zadovoljivi omejitvi samega sebe na način, ki bo v korist nam in naši dragi domovini!

Če se bomo spominjali vedno orjaškega dela naših junakov na bojnem polju, si bomo brez obotavljanja izbrali njih vztrajnost za vzgled ter šli s podvojenim navdušenjem na naše vzgojno delo, ki je posebno v tem „velikem času“ še posebne važnosti. Zato pa dajmo pri pouku izkoristiti vsako priliko, kazati na sedanje svetovno-zgodovinske dogodke ter iščimo prilik za pravo vzgojo naše mladine. Vzgajajmo in utrjujmo v mladih dušah še posebno patriotična čuvstva: ponosna zavest, da pripadamo mogočni državi, zaupanje v njeno moč spričo edinosti vseh narodov, ljubezen in priveznost do te države, vdanost in zvestoba do vladarske hiše in do našega ljubljene cesarja. Bodimo vsi, učitelji in učenci, ena sama družina dobrih, odkritosrčnih in za vse žrtve pripravljenih patriotov. Ta patriotizem bodi naša zvezda vodnica, ta naj nas vpelje v novo šolsko leto ter vravna vse naše dejanje in nehanje. In v prijetni nadi, da bo temu tako, otvorim novo šolsko leto.

2. Patriotična požrtvovalnost mladine in učiteljstva I. mestne šole.

S čudovito pripravljenostjo in divnim navdušenjem se je vselej odzvala mladina I. mestne deške ljudske šole klicu svojih učiteljev, kadar je bilo treba sodelovati pri raznih zbirkah v vojne namene ter pokazati ljubezen do naše krasne in slavne domovine. Uspeh raznih patriotskih nabiranja v vojne svrhe je daleč nadkrilil celo najsmelejše pričakovanje. In dokler se patriotizem šolske mladine izkazuje v takih delih požrtvovalnosti, se nam ni treba bati zunanjega sovražnika. Vsa čast naši šolski mladini, vsa čast pa tudi učiteljstvu, ki je razumelo mladino tako navdušiti, da je pravilno razumela namen in pomen svoje naloge in jo izpolnila z gorečo vnetostjo, ki ostane odrasli generaciji vojne nepozabna do konca življenja.

Kot vzgled naj zadostuje to-le, kako se je pokazalo patriotično udejstvovanje mladine I. mestne deške ljudske šole od izbruha vojne do danes:

1. V podporo osirotelim otrokom in zapuščenim vdovam je zabila mladina I. m. šole v mestni „Brambni ščit v železju“ žrebljev za 100 K 10 v.
2. Za domoljubno vojno zbirko kovin je nabrala mladina I. m. šole 8 velikih zabojev bakra in mesinga ter 49 kuhinjskih možnarjev.
3. Volnenine in kavčuka se je nabralo v okolišju I. mestne šole 48 velikih zavojev.
4. Tedenske dvovinarske zbirke se je nabralo med učenci nad 900 K.
5. Svinca, cinka in staniola se je nabralo 35 kg.
6. Vojakom na bojno polje se je odposlalo 680 zavitkov božičnih daril.
7. Robidnega in jagodnega listja za čaj vojakom se je odposlalo c. in kr. vojnemu ministrstvu nad 50 kg.
8. Zlata za železo je darovala ta mladina za 42 K 60 h.
9. Tudi škartni papir se je zbiral in oddajal naravnost v vojaški nabiralni voz.
10. Za študijsko preskrbo vojniških sirot se je nabralo nad 50 K.

11. Mladina I. m. šole je tudi sodelovala z velikim uspehom pri „Dnevi darovanja“ in pri pomožni akciji za „Rdeči križ“.

12. Patriotično navdušenje je pa doseglo vrhunec ob podpisovanju vojnih posojil; III., IV. in V. vojnega posojila se je podpisalo v okviru I. mestne deške ljudske šole 150.007 K.

Iz tega poročila je razvidno, kako obsežno in uspešno je mladina I. m. šole udejstvovala svoja patriotična čuvstva. In s takimi čuvstvi bo svoje delo za domovino nadaljevala.

3. Zahvale in priznanja za patriotično delo mladine in učiteljstva I. mestne šole.

1. Zahvala ljubljanskega župana za zabijanje žrebljev v „Brambni ščit v železju.“ V Ljubljani 23. decembra 1915. Slavnemu šolskemu vodstvu I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani.

Učno osebje in učenci Vašega zavoda so se pod Vašim vodstvom korporativno udeležili zabijanja žrebljev v „Brambni ščit v železju“, ki ga je postavilo deželno stolno mesto Ljubljana v korist sklada za vdove in sirote naših hrabrih vojakov.

S tem ste podali meščanstvu najlepši vzgled patriotične požrtvovalnosti in naklonili akciji znatni znesek K 100·10.

Potrjujoč prejem tega zneska, izrekam Vam, cenjenemu učnemu osebju in vsem učencem svojo najiskrenejšo zahvalo.

župan:

Dr. Ivan Tavčar.

2. Zahvala mestnega magistrata za patriotično nabiranje mesinga in bakra z dne 7. decembra 1915 št. 19490: Vodstvu I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani se pozivno na tuuradno obvestilo z dne 18. novembra 1915 pod št. 18601 in pa v odgovor na ondotnje poročilo z dne 5. decembra 1915 pod št. 165 v imenu lokalnega odbora za ponovljeno patriotično nabiranje mesinga in bakra, za spretno vodstvo in za zelo uspešno vprizorjeno nabiranje zgoraj omenjenih kovin prav toplo zahvaljujem. Zajedno prosim, da se istotako moja zahvala na primeren način sporoči ondotnemu učiteljstvu in pa šolski mladini, ki je pri tej patriotični in tako uspeli akciji s toliko vnemo in z zares jako povoljnim uspehom sodelovalo.

župan:

Dr. Ivan Tavčar.

3. Zahvala c. kr. mestnega šolskega sveta za II. patriotično nabiranje volnenine in kavčuka z dne 8. julija 1916, št. 1154: Vodstvu I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani. Vodstvo ondotnje šole se je ustnemu pozivu z dne 2. junija 1916 glede II. patrijotičnega nabiranja volnenine in kavčuka drage volje in z zadovoljivim uspehom odzvalo.

Nabralo se je v ondotnem šolskem okolišu 48 večjih in manjših zavojev, deloma tudi dragocenejših predmetov, ki so se vsi danes kot železno tovarno blago odposlali vojnokrbstvenemu uradu v c. in kr. vojnem ministrstvu, katero jih bo izročilo njih namenu.

V prijetno dolžnost si štejem, da se voditelju šole in pa razrednikom IV., V. in VI. razreda za vodstvo, kakor tudi učencem, ki so se nabiranja dejansko udeleževali, na omenjenem uspehu v korist dobri patriotični stvari toplo zahvalim.

Vodstvo pa prosim, da moje zahvalo interesentom na ondotnjem učnem zavodu na primeren način sporoči.

To se vodstvu daje na znanje in v nadaljnje uradovanje kot odgovor na ondotnje poročilo z dne 30. junija 1916 pod št. 491.

Predsednik:

Dr. Ivan Tavčar.

4. Zahvala vojnokrbstvenega urada na Dunaju za pošiljatev II. vojno-patriotične zbirke volne in kavčuka. Vodstvu I. m. šole v Ljubljani (mestni magistrat z dne 27. julija 1916, št. 11332):

Vojnoskrbstveni urad v c. in kr. vojnem ministrstvu na Dunaju je z dopisom ddo. 18. julija 1916 pod št. 8774 vzel pošiljatev II. vojno-patriotične zbirke volne in kavčuka na znanje.

Pri tej priliki je mestni magistrat pooblastil, naj v njegovem imenu za posebno ugodni uspeh te zbirke izreče vsem pri njej na ta ali oni način soudeleženi osebam njegovo najtoplejšo in najiskrenejšo zahvalo.

To se sporoča šolskemu vodstvu kot odgovor na ondotnje poročilo z dne 30. junija 1916, št. 491 na znanje v lastno vednost in pa radi primerne nadaljnje obvestitve prizadetega učiteljstva in šolske mladine.

župan:

Dr. Ivan Tavčar.

5. Zahvala c. kr. mestnega šolskega sveta za nabiranje kuhinjskih možnarjev in medenine z dne 3. septembra 1916 št. 1518. Vodstvu I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani.

Lani osorej započeta patriotična akcija za nabiranje kuhinjskih možnarjev iz medenine je sedaj tudi v svojem drugem delu izvršena.

Pred kratkim so z Dunaja došli oni možnarji, katere je c. in kr. vojno ministrstvo namenilo izmenjavi za medeninaste in bili večinoma že vsi izročeni po časopisju javno opozorjenim izmenjalcem.

Te dni je bilo odtod nad 200 deloma podarjenih, deloma izmenjanih medeninastih možnarjev kot patriotično darilo odposlanih na adresu vojnokrbnega urada v c. in kr. vojnem ministrstvu.

Sedaj, ko je zgoraj omenjena patriotična akcija takorekoč docela ugotovljena, čutim kot predsednik lokalnega odbora za patriotično nabiranje kuhinjskih možnarjev in za jedno kot predsednik c. kr. mestnega šolskega sveta prijetno dolžnost, da se šolskemu vodstvu, prizadetemu učiteljstvu, kakor tudi soudeleženi šolski mladini za ves trud, za veliko vnemo, zlasti pa za prav povoljni uspeh prav toplo zahvalim.

Šolsko vodstvo pa za jedno prosim, da tako učiteljstvu, kakor tudi mladini, mojo zahvalo na primeren način sporoči.

Vodstvo vzemi to v prijazno vednost in v primerno ravnanje kot odgovor na tuuradno povabilo z dne 1. avgusta 1915, št. 11806/mag., in pa na naročilo z dne 4. februarja 1916, št. 1824. Predsednik:

Dr. Ivan Tavčar.

6. Priznanje c. kr. deželnega šolskega sveta za patriotično nabiranje kuhinjskih možnarjev. (Razpis c. kr. m. š. sveta z dne 14. novembra 1916 št. 2191.) Vodstvu I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani se dodatno k tuuradnemu obvestilu z dne 3. septembra 1916, pod št. 1518, int. zajedno c. kr. deželnem šolskem svetu, sporoča.

C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko je z razpisom ddo. 10. novembra 1916 pod št. 5308 tuuradno poročilo o patriotičnem nabiranju kuhinjskih možnarjev in njih izmenjavi z železnimi z zadovoljstvom vzel na znanje.

Vodstvo vzemi to obvestilo na znanje v lastno vednost in pa radi primerne obvestitve soudeležene učiteljstva in šolske mladine.

Predsednik:

Dr. Ivan Tavčar.

7. Zahvala c. kr. naučnega ministrstva za delovanje pri IV. vojnem posojilu. (Razpis c. kr. m. š. sveta z dne 1. oktobra 1916, št. 1775). Vodstvu I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani.

C. kr. naučno ministrstvo je z odlokom ddo. 15. septembra 1916 pod št. 27895 poročilo o delovanju šolstva pri IV. vojnem posojilu vzelo z zadovoljstvom na znanje.

Vsled pooblastila omenjenega c. kr. ministrstva je naročeno, da se ima vodstvu in učiteljskemu zboru ondotnje šole za njihov trud izreči zahvala.

To se daje vodstvu vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 25. septembra 1916 pod št. 198/praes. na znanje v lastno vednost in pa radi primerne obvestitve ondotnega učiteljskega zbora.

Predsednikov namestnik:

Dr. Zarnik.

8. Zahvala c. kr. deželnega šolskega sveta za tedenska dvovinarska darila učencev. (Razpis c. kr. m. šol. sveta z dne 23. novembra 1916, št. 2141.) Vodstvu I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani.

C. kr. deželni šolski svet ljubljanski je z razpisom ddo. 4. novembra 1916 pod št. 6217 med drugim sporočil nastopno:

Učiteljstvu in šolam je za požrtvovalno sodelovanje pri nabiranju tedenskih prispevkov za vojnokrbstvene namene izreči zahvalo c. kr. deželnega šolskega sveta.

Nabiranje prispevkov naj se vsled odredbe c. kr. deželnega šolskega sveta do preklica nadaljuje na dosedanji način.

Pri nabiranju je strogo paziti na to, da se na manj premožne kroge niti posredno niti neposredno ne izvršuje kak pritisk bodisi pri otrocih, bodisi pri starših, ki bi presegal njih premoženjske razmere.

To se daje vodstvu na znanje in v primerno nadaljnje ravnanje.

Predsednik:

Dr. Ivan Tavčar.

9. Zahvala c. kr. deželnega šolskega sveta za nabiranje svinca, cina i. dr. (Razpis c. kr. m. š. sveta z dne 16. decembra 1916.) Vodstvu I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani. C. kr. ministrstvo za nauk in bogočastje je z razpisom z dne 28. novembra 1916 semkaj sporočilo, da je vzelo zbirko cina in svinca z zadovoljstvom na znanje. C. kr. deželni šolski svet je pa z razpisom z dne 19. decembra 1916 sporočil nastopno:

Učiteljstvu in učencem je za požrtvovalno sodelovanje pri nabiranju cina in svinca izreči zahvalo c. kr. deželnega šolskega sveta.

To se daje vodstvu na znanje v lastno vednost in radi primerne obvestitve učiteljstva in mladine, ki sta se te patriotične pomožne akcije zaslužno udeležila.

Predsednik:

Dr. Ivan Tavčar.

10. Priznanje c. kr. deželnega šolskega sveta za delovanje pri V. vojnem posojilu. (Razpis c. kr. m. šol. sveta z dne 17. februarja 1917, št. 316). Vodstvu I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani.

C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko je z razpisom ddo. 11. februarja 1917 št. 13 praes. semkaj sporočil, da je tuuradno poročilo o V. državnem posojilu vzel z zadovoljstvom na znanje.

To se vodstvu sporoča v lastno vednost in pa radi primerne nadaljnje obvestitve ondotnega učiteljstva in pa šolske mladine.

Predsednik :

Dr. Ivan Tavčar.

4. Vzgojni načrt I. mestne šole.

(Odobren pri 13. lok. učit. konferenci dne 26. junija 1916.)

1. Učiteljstvo naj natančno izpolnjuje temeljno zahtevo ljudskošolskega zakona, da mora vzgoja ljudskošolske mladine biti nravno-verska. (Verski duh, protialkoholna vzgoja.)

2. Šola naj starše potom roditeljskih večerov pouči, kako je vzgajati otroke. (Čuječnost nad otroki.)

3. Za zapuščeno (zanemarjeno) mladino naj se vpeljejo dnevna zavetišča po vzorcu patronatov Vincencijeve družbe. (Čuječnost nad otroki.)

4. Mladini naj se izposojujejo tudi med počitnicami knjige iz šolarske knjižnice. (Vsled razpisa c. kr. d. š. sveta z dne 23. decembra 1916, št. 6504 je šolski mladini vporaba vseh javnih knjižnic ter čitanje in razširjenje vseh slabih knjig prepovedano.) (Čuječnost nad otroki.)

5. Učitelj naj vestno in marljivo porabi čas, ki je odločen za pouk. Sam naj daje mladini lep zgled, kako je treba natančno izpolnjevati stanovske dolžnosti. (Ljubezen do dela; dober zgled.)

6. Na deških šolah se naj vpeljejo zopet rokotvorni tečajji za deška ročna dela. (Vzbujanje ljubezni do dela.)

7. Otroci, pri katerih šola ne more doseči vzgojnega cilja, naj se naznanijo skrbstvenemu in varstvenemu sodišču, da jih pošlje delat na kmete. (Delo rodi zadovoljnost.)

8. Učitelj bodi pri kaznovanju pravičen in odpuščaj nepremišljene prestopke. Ne dajajmo otroku vsled prevelike strogosti prilike, da bi se zaradi bojazni pred kaznijo lagal. Prevelika strogost vzgaja hinavce in lažnike; laž je pa izvor vseh hudobij. (Zaupanje vzbuja zaupanje in ljubezen pa zopet ljubezen.)

9. Pri vsaki priliki naj se goji ljubezen in spoštovanje do staršev, učiteljev, predstojnikov, gosposke, do cesarja, Habsburške rodovine, do širje in ožje domovine, do materinskega jezika in do svojega naroda. (Četrta božja zapoved.)

10. Dajte cesarju, kar je cesarjevega: **vdane podložnike**, Bogu, kar je božjega: **nravno in verno mladino**, širši domovini, kar je njenega: **zveste Avstrijce**, svojemu narodu, kar je njegovega: **dobre domoljube in značajne Slovence!**

5. Protialkoholna vzgoja.

Poročilo šol. vodstva c. kr. m. š. svetu, dne 22. julija 1916, št. 540, — Z ozirom na tamuradni dopis z dne 23. marca 1916 št. 718, ki se tiče protialkoholnega gibanja, si usoja podpisano vodstvo poročati, da je učiteljstvo I. m. šole že več let zainteresirano za to gibanje ter posveča temu vprašanju v šoli in izven šole vso pozornost. Dokaz temu so roditeljski večeri, ki jih je prirejalo učiteljstvo I. m. šole od leta 1906 dalje. Z nekaterimi izjemami se je pri vseh teh večerih predavalo o škodljivosti alkohola in o njega slabih posledicah na duševni in telesni razvoj otrok. V pojasnjevanje predavanj je naročilo podpisano vodstvo za šolo več protialkoholnih slik in sicer: Weichselbaum - Hennig „Schädigung lebenswichtiger Organe durch Alkoholgenuß“. Dalje: Družina in alkohol (12 stenskih tabel) in sicer: 1.) Srečna družina. 2.) Prvi korak. 3.) Slabe navade. 4.) Na dan plače. 5.) Alkoholikova jeza. 6.) Alkoholik, predmet zasmehovanja. 7.) Blaznost se bliža. 8.) Zločin. 9.) Pred porotniki. 10.) Družina v bedi. 11.) Blaznost. 12.) Smrt alkoholikova (Delirium tremens). To učilo, ki ga je podpisaneec zasledil na dunajski razstavi „Otrok“, je najboljšo učilo, kar jih je izšlo v svrhu protialkoholnega gibanja in bi bilo dobri stvari v korist, če bi si ga vsaka šola nabavila.

Da bi bilo mogoče mladino in odrasle še bolj zainteresirati za protialkoholno gibanje, je nabavilo podpisano vodstvo za šolo skioptikon in diapositiva k vsem zgoraj imenovanim protialkoholnim slikam. S pomočjo teh diapositivov in skioptikona je priredilo društvo „Sveta vojska“ pred tremi leti na I. m. šoli tri roditeljske večere. Od tega leta dalje se vodi na šoli v vseh razredih seznam učencev-abstinentov, kar je v veliko korist vprašanju protialkoholnega gibanja. Da se to gibanje še bolj povzdigne, se bo za šolo naročila „Zlata doba“ in pa Petričeve „Protialkoholne slike.“

6. Varstvo doraščajoče mladine.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika v vojvodinji Kranjski z dne 20. septembra 1916, št. 5277/mob. Po ukazu najvišjega poveljnika (ces. ukaz z dne 23. maja 1915, drž. zak. št. 133) op. št. 33278 z dne 6. avgusta 1916, se določa na podlagi § 13., oddelek C, Najvišjih določil o delokrogu političnih oblastij z dne 19. januarja 1853, drž. zak. št. 10, in na podlagi § 54. obrtnega reda, drž. zak. št. 139 iz leta 1907, sledeče:

§ 1. Doraščajočo mladino tvorijo moške in ženske osebe, ki še niso dopolnile 17. leta svoje starosti (mladostne osebe).

§ 2. Mladostnim osebam je prepovedano javno kaditi tobak in se potepati po 9. uri zvečer po javnih potih, cestah, trgih in po drugih javnih krajih.

§ 3. Mladostne osebe smejo obiskovati vino- in pivotoče, točarne za kavo, avtomatske restavracije in vse druge gostilne in krčme

le v spremstvu dorastlih svojcev, varuhov, roditeljev ali drugih nadzoralnih oseb (učiteljev, službo- ali delodajalcev, učnih mojstrov in njihovih namestnikov).

Po 9. uri zvečer se pa mladostne osebe ne smejo nahajati v nobeni gostilni ali krčmi tudi v spremstvu dorastlih ne.

V žganjetoče mladostne osebe sploh ne smejo.

§ 4. Na potovanjih ali izletih iti v gostilno, da se nasitijo ali okrepcajo, ali hoja v kako stalno jedilno, kjer se redno obeduje vsak dan, ne spada pod določbo § 3.

§ 5. Posestnikom varietejev, pevskih zabavišč in enakih podjetij je prepovedano puščati mladostne osebe k svojim prireditvam, naj že pridejo v spremstvu ali brez spremstva dorastlih svojcev ali nadzoralnih oseb.

§ 6. Mladostnim osebam je dovoljen obisk kinematografičnih predstav le, če se končajo te predstave pred 8. uro zvečer in je vrhutega vsebina predstav izrečno spoznana kot primerna otrokom in mladostnim osebam.

§ 7. Mladostnim osebam je prepovedano kvartati na javnih krajih ali v javnih prostorih.

Mladostnim osebam moškega spola je prepovedan obisk javnih hiš in vlačug.

§ 8. Mladostnim osebam je prepovedano kupovati tobak, smotke ali svalčice (cigarete), nepotrebni lišp ali igrače in izdelke ničvredne literature ter slike, spise in popise, ki bi utegnili slabo vplivati na spolno (seksualno) čutenje, ali kupčevati s takimi stvarmi med seboj. Obrtnikom vsake vrste je prepovedano prodajati take stvari mladostnim osebam neposredno ali posredno, ali jih oddajati njim tudi zastonj.

§ 9. Mladostnim osebam je prepovedano beračenje v vsaki obliki, posebno pa tudi krošnjarstvo.

§ 10. Gostilniški in točilni obrtniki, ki se pregreše zoper v tem ukazu omenjene naredbe in prepovedi, se kaznujejo po določbah obrtnega reda. Druge osebe, ki se pregreše proti temu ukazu, ali zapeljejo mladostne osebe do prepovedanih dejanj, jim dajo sredstva zato ali jim gredo kakorsibodi na roko ali tudi le stalno zanemarjajo svoje dolžno nadzorstvo, kaznujejo politične oblasti I. stopnje po ces. ukazu z dne 24. aprila 1854, drž. zak. št. 96, in po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857, drž. zak. št. 98.

Pri odmerjanju kazni je posebno vpoštevati, kako hud je prestop, ali so prestopniki zapeljani in kako so udeležene odrastle osebe.

§ 11. Mladostnim osebam, ki se zasačijo, ko kade ali kvartajo na javnih prostorih kateresibodi vrste, imajo odvzeti državni ali avtonomni varnostni organi tobak, vso drugo pripravo za kajenje in kvarte. Odvzete jim stvari se morajo oddati najbližji vojaški sanitetni (zdravstveni) napravi, da jih razdeli bolnim ali ranjenim vojaškim osebam.

Mladostne osebe, ki še niso 14 let stare, pa se pregreše zoper ta ukaz, naj se izroče v smislu § 273. kaz. zak. domačemu kaznovanju, če

pa tega kaznovanja ni, ali se pokažejo pri tem posebne okoliščine, naj se izroče varnostni oblasti, da jih kaznuje in potrebno ukrene.

Mladostne osebe, ki so stare nad 14 let, pa se pregreše zoper ta ukaz, se naj kaznujejo po ces. ukazu z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, in po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857, drž. zak. št. 98.

§ 12. Izvrševanje tega ukaza je odkazano političnim oblastnjim. Ukaz obvelja z dnem razglasitve. S tem dnevom se razveljavijo vsi v tej zadevi že izdani ukazi.

Ta razglas se razglašča, da se vsi ravnajo po njem.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

7. Počitniški pripravljalni tečaj.

a) **Poročilo šol. vodstva c. kr. m. š. svetu** z dne 8. novembra 1916, št. 100. Vdano podpisano vodstvo si usoja poročati, da se je vršil ob letošnjih velikih počitnicah na I. mestni deški ljudski šoli „počitniški pripravljalni tečaj za sprejem na srednje šole“, ki ga je obiskovalo 41 učencev.

Tečaj je vodil šolski vodja Jakob Dimnik, poučevali so pa gg.: Evgen Legat (verouk), Janko Likar (računstvo), Andrej Rape (nemščino) in Fran Skulj (slovenščino); ponudila sta se pa za poučevanje tudi učitelja Luka Jelenc in Juraj Režek.

Šolski vodja in imenovani učitelji so opravljali svoj posel radevolje in brezplačno.

b) **Zahvala c. kr. m. š. sveta** z dne 14. septembra 1916, št. 1565. C. kr. mestni šolski svet ljubljanski je v svoji zadnji redni seji z dne 12. septembra 1916 vzel poročilo o počitniškem pripravljalnem tečaju za vzprejem v srednje šole, ki se je na ondotnji šoli vršil v dobi od 21. avgusta do 12. septembra 1916 z odobravanjem na znanje.

Pri tej priliki se je sklenilo, da je voditelju Jakobu Dimniku za spretno vodstvo, katehetu Evgenu Legatu ter učiteljem Janku Likarju, Andreju Rapetu in Francu Skulju za marljiv in uspešni trud pri poučevanju izreči zahvalo c. kr. mestnega šolskega sveta.

To se vodstvu sporoča kot odgovor na ondotnji poročili z dne 22. avgusta 1916 št. 1 in pa z dne 12. septembra 1916, št. 23 na znanje v lastno vednost ter radi primerne nadaljnje obvestitve voditelja Dimnika, kateheta Legata, ter učiteljev Janka Likarja, Andreja Rapeta in Franca Skulja.

8. Dnevna zavetišča.

1. „Dnevno zavetišče sv. Jožefa za dečke.“ „Dnevno zavetišče sv. Jožefa za dečke“ v Rokodelskem domu v Komenskega ulici je ustanovila dne 18. maja 1911. „Družba sv. Vincencija Pavlanskega“, ki ji je predsednik vč. gospod dr. Josip Gruden, stolni kanonik in semeniški profesor v Ljubljani.

Temelj temu zavodu je položil rajni č. g. Anton Jerina, vpokojeni duhovnik, ki je zapustil za dnevno zavetišče svojo hišo na Emonski cesti št. 4 in 6 Vincencijevi družbi.

Zavetišče sta vodili dve šolski sestri; petje in telovadbo sta poučevala mestna učitelja Matija Janežič in Ignacij Labernik.

Ob izbruhu svetovne vojne leta 1914 je Družba sv. Vincencija Pavlanskega z ozirom na razmere, ki so nastale vsled vojne, otvorila v Ljubljani in bližnji okolici več dnevnih zavetišč.

Učiteljski zbor I. mestne deške ljudske šole je na predlog nadučitelja Jakoba Dimnika, vpoštevaje nastale vojne razmere, na lokalni učiteljski konferenci dne 24. avgusta 1914 soglasno sklenil, da je vse učiteljstvo I. m. šole slavnemu odboru Vincencijeve družbe v svrhu nadzorovanja šolske mladine v dnevnih zavetiščih dragevolje in brezplačno na razpolago. Ta konferenčni sklep je naznanilo šolsko vodstvo osrednjemu odboru V. dr. z dopisom z dne 7. septembra 1914.

2. Dnevno zavetišče Vincencijeve konference za revno šolsko mladino v Ljubljani v Rokodelskem domu. „Vsled vojnih razmer nastalo pomanjkanje živil in s tem v zvezi velika draginja vplivata posebno v revnejših ljudskih slojih neugodno na prehrano otrok, vsled česar nastajajo razne bolezni.

Temu nedostatku bi se prišlo vsaj deloma v okom, če bi se ustanovile obednice in čajnice (Suppen- und Teeanstalten), ki bi jim bila naloga, preskrbeti revno šolsko mladino s toplo jedjo.“

S temi besedami je povabil za dan 5. decembra 1916 c. kr. deželni predsednik, visokorodni gospod Henrik grof Attems zastopnike vlade, vojaštva, duhovščine, učiteljstva, zdravnikov, dežele, ljubljanskega mesta i. dr. ob štirih popoldne v vladno palačo na pripravljalni razgovor, kako in kje bi se našla sredstva in pota, da se izvede ta prepotrebna dobrodelna akcija.

Ko je bil sprejet predlog, da se ustanovita za revno ljubljansko šolsko mladino dve novi dnevni zavetišči, eno v baraki nasproti vladne palače, drugo pa v Spodnji Šiški, se je tudi dogovorilo, da se Dnevno zavetišče v Rokodelskem domu razširi in določi za revno mladino I. m. šole.

Uprava dnevnih zavetišč se je poverila v ta namen izvoljenemu „Upravnemu odboru dnevnih zavetišč ljubljanskih“, ki se je na seji dne 14. decembra 1916 tako-le konstituiral:

1. Častni predsednik: ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar. 2. Predsednik: c. kr. deželni šolski nadzornik dr. Mihael Opeka. 3. Podpredsednik: c. kr. deželni vladni svetnik Ernest bar. Schönberger. 4. Tajnik in blagajnik: c. kr. okrajni šolski nadzornik Fran Lavtižar. 5. Tajnikov in blagajnikov namestnik: nadučitelj Jakob Dimnik. 6. Kanonik dr. Josip Gruden; 7. Primarij dr. Vincencij Gregorič; 8. C. kr. dež. sanit. nadzornik dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški; 9. Nadupravitelj

dež. dobrodelnih zavodov Gustav Nebenföhler; 10. Nadučitelj Janko Nep. Jeglič; 11. Šolski ravnatelj Božidar Valenta; 12. Katehet Anton Čadež; 13. Ravnatelj K. Dermastija; 14. Šolski svetnik dr. H. Svoboda; 15. Ravnatelj K. Pammer.

Upravni odbor ima nalogo, skrbeti za revno, zapuščeno in zanemarjeno šolsko mladino vseh ljubljanskih javnih in zasebnih ljudskih šol in sicer za njeno prehrano in nadzorstvo v Dnevnikih zavetiščih, po možnosti pa tudi za druge njene potreščine (obutev, obleko itd).

Zavetiščem so finančno položili temelje c. kr. deželna vlada, mestna občina ljubljanska (15000 K), deželni odbor kranjski in razni dobrotniki. „Dnevno zavetišče Vincencijeve konference“ pa vzdržuje in podpira tudi Družba sv. Vincencija Pavlanskega iz dohodkov Anton Jerinove ustanove.

*

„Dnevno zavetišče Vincencijeve konference za revno šolsko mladino v Ljubljani“ se je v novem, razširjenem delokrogu in s povečanim številom učencev otvorilo dne 20. decembra 1916. Učence, oziroma gojence, ki jih je vseh skupaj 75, sta spremljala prvi dan v zavetišče nadučitelj Jakob Dimnik in učitelj Fran Gärtner. Došlece sta sprejela predsednik Vincencijeve družbe vč. gospod kanonik dr. Josip Gruden in dosedanja voditeljica zavetišča šolska sestra č. g. Kristina. S primernim nagovorom na gojence je nanovo preosnovano zavetišče otvoril nadučitelj Jakob Dimnik, kateremu je upravni odbor poveril pedagoško vodstvo zavetišča. Gospodinjstvo v zavetišču pa vodi šolska sestra.

Od 20. decembra 1916 do 3. januarja 1917 so nadzorovali gojence učitelji I. in IV. m. šole in sicer gg. J. Dimnik, I. Bele, J. Režek, E. Legat, J. Jerše, J. Furlan, J. Ambrožič, A. Kecelj, F. Gale, L. Jelenc, F. Marolt, F. Gärtner, J. Likar, — vsi dragevolje in brezplačno.

Vedno menjajoče se nadzorstvo pa ni bilo v korist zavetišču; zato je upravni odbor poveril nadzorstvo za vse dneve v tednu usposobljeni učiteljici Ani Likozarjevi, ki je dne 3. januarja 1917 nastopila službo.

Tajnik in blagajnik upravnega odbora, c. kr. o. šolski nadzornik g. Fran Lavtižar, obišče „zavetišče“ večkrat; tako tudi pedagoški vodja zavetišča nadučitelj Jakob Dimnik.

Gojenci, ki so prihajali tešč v šolo, so dobili ob poluosmih zjutraj gorek zajutrek (prežganko). Ta „Zajutrkovalnica za revne otroke vseh ljubljanskih ljudskih šol“ se je otvorila dne 9. januarja 1917 v ljubljanskem dnevnem zavetišču ob Bleiweisovi cesti. S I. mestne šole se je oglasilo za zajutrek 7 učencev.

3. Zavetišče „Društva za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju v Ljubljani“ v Bohoričevi ulici št. 29 — ustanovljeno leta 1908 — vzdržuje imenovano društvo. Voditeljica in gospodinja tega zavetišča je sestra Marija Tomc. Vsi šoloobvezni učenci zavetišča, vsako leto kakih 20 do 30, hodijo v I. mestno deško ljudsko šolo; v zavetišču imajo hrano in stanovanje.

4. Počitniško dnevno zavetišče. Vsled izrednih vojnih razmer je ustanovil c. kr. mestni šolski svet s podporo ljubljanskega občinskega sveta in deželnega odbora v Ljubljani dvoje počitniških dnevnik zavetišč in sicer eno na II. mestni deški ljudski šoli, eno pa v Spodnji Šiški. Vsako teh dveh zavetišč je pohajalo nad 100 otrok vseh mestnih šol. Počitniško dnevno zavetišče na II. m. šoli je pohajalo tudi 9 učencev I. m. šole, ki so jih nadzorovale 3 učiteljice in 1 učitelj te šole. Obe počitniški dnevni zavetišči sta se otvorili dne 9. avgusta, zatvorili pa 12. septembra 1916.

VII. Imenik učencev v šolskem letu 1916-17.

„Mlada Avstrija, bodi zvesta svojemu Bogu, svojemu cesarju, svoji domovini!“

(Gesto cesarja Karla, posvečeno avstrijski mladini.)

Ljubi otroci! Vi ste v teh hudih dneh, polnih žrtev, naša velika tolažba, naša najljubša nada. V tem času, ko stoje Vaši očetje in bratje v vojni zoper zunanjega sovražnika, vidimo v Vas cvet na drevesu domovine in pričakujemo, da dozori ta cvet nekoč v krasen sad.

Bodite pridni, otroci, pridni v učenju in pridni v ljubezni do vladarske rodovine ter do domovine, da se izpolnijo vesele nade, ki jih gojimo o Vas!

*(General Georgi, c. kr. minister za dež. brambo.
General Kroatin, c. kr. vojni minister.)*

I. a.

Aybelj Otmar, Avsec Svetovid, Berčič Rudolf, Bischof Rudolf, Bizjak Valentin, Brajar Leopold, Cerar Karl, Eleršek Josip, Fajon Viktor, Falatov Peter, Fogar Adolf, Vitez pl. Födrangsparg Viktor, Gesar Venceslav, Grošelc Vinko, Gvardjančič Vladimir, Hafner Ivan, Hayne Emanuel, Hrast Simon, Juvan Anton, Kalan Alojzij, Kastelic Josip, Kastelic Stanislav, Kopetzky Adolf, Kukec Adolf, Krištofelc Fran, Kumelj Otmar, Lipicer Daniel, Lumbar Ciril, Luparčič Anton, Malli Rudolf, Marinič Ferdinand, Martinc Ivan, Miller Emil, Naglič Ivan, Nered Albin, Nered Avgust, Ocvirk Rudolf, Oven Gabrijel, Pečan Anton, Pečenko Karl, Pipp Stanislav, Pirc Fran, Pirc Ivan, Podjed Štefan, Pogačar Stanislav, Poljšak Viktor, Pospišil Stanislav, Reberšak Alojzij, Šefic Ludovik, Šoukal Fran, Šorn Josip, Terček Alojzij, Vahen Mihael, Valenčič Adalbert, Vojnovič Vladimir, Vrhovec Ivan. Skupaj 56.

I. b.

Bajd Frančišek, Bernik Ivan, Černič Danilo, Dolničar Rudolf, Fon Jožef, Gantar Julij, Glavan Josip, Goltez Ivan, Havliček Josip, Hočevnar

Anton, Hrašovec Martin, Ilovar Engelbert, Iskra Janez, Keber Josip, Keržič Viktor, Klun Janko, Koleša Rajko, Koman Vladimir, Kos Frančišek, Kos Venceslav, Kosič Benedikt, Kovačič Edvard, Kržan Frančišek, Lužar Jožef, Majce Karel, Matjažič Ivan, Mavec Leopold, Miholjevič Janez, Mohar Karel, Moratelli Danilo, Možina Franc, Narobe Miroslav, Osterman Jakob, Pavlin Ciril, Pavlin Ivan, Pečnik Ivan, Persoglio Jožef, Peršin Maks, Petrič Anton, Pirjevec Anton, Poč Stanislav, Pogačar Stanislav, Rak Frančišek, Ratajc Andrej, Ravnikar Franc, Roch Alojzij, Roch Avguštin, Senčar Vladimir, Setnikar Anton, Srebot Jožef, Šubic Miloš, Theuerschuh Pavel, Tomšič Ladislav, Traven Jožef, Vidigaj Rajko, Žvokelj Vincenc. Skupaj 56.

II. a.

Bambič Fran, Berčič Stanko, Bernik Rudolf, Borse Josip, Budilovski Fran, Gašperšič Bogomir, Gianini Avgust, Golob Janez, Grintal Avgust, Ivačič Josip, Jelnikar Anton, Jelnikar Maks, Jezeršek Anton, Kante Dominik, Kern Fran, Koprivec Karel, Kramar Janko, Kravos Stanko, Krečič Alfonz, Krulec Ludovik, Kumelj Adolf, Lipovšek Fran, Lumbar Stanislav, Marinčič Ernest, Megušar Alojzij, Mikić pl. Bojkamenski Anton, Milošič Ludovik, Mohorič Alojzij, Nežmah Ferdinand, Novak Cvetko, Novljan Stanko, Orehek Ivan, Pečar Stanislav, Pelc Pavel, Perc Anton, Petrič Fran, Pezdír Roman, Pirc Josip, Polž Pavel, Pregelj Josip, Prešeren Pavel, Rejec Avgust, Sajovic Stanislav, Sifter Valter, Šabec Janez, Šefic Vinko, Varšek Stanko, Vidmar Mirko, Zoran Fran, Zupan Josip, Zupanec Miroslav. Skupaj 52.

II. b.

Arhar Ivan, Bajt Emil, Beštar Maks, Blatnik Stanko, Bobnar Franc, Bonač Stanko, Brdnik Josip, Černič Josip, Čoš Franc, Dolničar Ivan, Furlani Albert, Furlani Anton, Gärtner Štefan, Gregorec Miroslav, Grošelj Ludovik, Hribernik Josip, Hrvat Emil, Jančar Franc, Jančar Rudolf, Jeglič Josip, Jenko Franc, Jontes Ivan, Justin Franc, Koleša Edvin, Korče Danijel, Korošec Franc, Kos Miroslav, Kristl Ladislav, Levec Karel, Marchiotti Stanko, Marchiotti Viktor, Marinič Rudolf, Modec Vinko, Petek Miroslav, Petkovšek Franc, Petrič Vinko, Pirnat Viktor, Plevnik Alojzij, Podboj Stanko, Pogačar Ignacij, Potokar Ninoslav, Reberšak Franc, Sitar Josip, Smrečnik Vladimir, Tomšič Alojzij, Tratnik Josip, Trpin Ivan, Trzinar Ivan, Virant Franc, Vončina Ludovik, Zaletel Miljutin, Župič Ivan. Skupaj 53.

II. c.

Accetto Marijan, Blaž Miroslav, Bleiweis Ivan, Čebulj Franc, Debevc Vincenc, Dragar Viljem, Ferjan Karel, Ficker Josip, Hilbert Kamilo, Hirschmann Božidar, Ilovar Josip, Janežič Anton, Jeločnik Silvo, Jordan Josip, Keržič Friderik, Kotnik Milan, Kraigher Uroš, Kralj Marijan, Lapajne Milan, Lokovšek Pavel, Ložar Anton, Majdič Janko, Meden Miroslav, Merhar Heliodor, Mian Rudolf, Milavec Stanko, Morsutt Giusto, Ocvirk Stanko, Pavšič Marijan, Premrou Branko, Premrov Vladimir, Presinger

Bernard, Rakoš Edvard, Repnik Alojzij, Rodič Ivan, Smole Jožef, Smerke Zvonimir, Spreitzer Bogomil, Sušnik Milan, Škribar Zdravko, Tomšič Ivan, Trkman Albin, Vrhovnik Milan, Vrhunc Bronislav, Vrtačnik Vojmil, Weibl Alojzij, Wider Boris, Wild Josip, Zor Ivan, Zupančič Franc, Zupančič Ladislav, Žorga Marcel. Skupaj 52.

III. a.

Ahlin Valentin, Ambrožič Vladislav, Armič Stojan, Avšič Mihael, Bizavičar Vladimir, Blažič Edvard, Čepeljnik Franc, Dodič Ivan, Dovč Anton, Dovč Ciril, Florjančič Alojzij, Frankovič Robert, Gärtner Vladislav, Globelnik Ivan, Globelnik Vladimir, Goltes Vladislav, Hojker Viktor, Juršič Karel, Kajzelj Miroslav, Kastelic Franc, Koleša Bogomir, Krajšek Franc, Kregar Janez, Kristan Vinko, Kuštrin Josip, Lapajne Julijan, Lipovšek Emil, Mavec Vinko, Meden Viktor, Novak Franc, Orehek Alojzij, Osanič Anton, Oswald Stanislav, Oštir Srečko, Pavlin Srečko, Persoglia Herman, Peršin Ivan, Piber Matej, Poč Ciril, Podboj Bogumil, Rejec Josip, Selan Rudolf, Smrke Jožef, Srebot Ivan, Šefič Stanislav, Škofic Anton, Škrjanec Andrej, Štupar Alojzij, Šuštar Ernest, Šuštar Karel, Tomšič Rudolf, Toni Avgust, Vogelnik Ivan, Voje Josip, Zanoškar Ludvik, Zupančič Herman, Zupančič Miroslav, Žabjak Stanislav. Skupaj 59.

III. b.

Bajec Otokar, Berčič Miroslav, Bergant Marino, Bucik Ivan, Budi-
lovski Anton, Buh Ivan, Čebokli Milan, Černe Fran, Črnjač Vinko, Golob
Konrad, Havliček Viktor, Havliček Vladislav, Jevnikar Alojzij, Jesih
Alojzij, Kastelic Vladimir, Klemen Fran, Koman Anton, Kos Marjan,
Košir Miroslav, Kukovec Alojzij, Kumar Alojzij, Levec Fran, Lukež Josip,
Marinič Anton, Martelanc Milan, Meden Židimir, Meze Edvard, Mohar
Josip, Mozetič Danilo, Nered Anton, Pečan Fran, Perdan Ivan, Pirc Josip,
Pirnat Josip, Polajnar Leopold, Prochazka Slavoj, Ravniker Edvard, Rožič
Fran, Sajovic Rajko, Seme Josip, Senčar Leopold, Sitar Fran, Sušnik
Ivan, Sušnik Josip, Škofic Albin, Šporn Rajko, Tomažin Alojzij, Traven
Ivan, Trnkoczy Zdenko pl. Zaszkal, Vončina Vinko, Vrtačnik Josip, Zalar
Stanko, Završnik Nikolaj, Zdravje Stanko, Zorčič Alojzij, Zupančič Evgen,
Žibert Ladislav, Žulovec Miroslav. Skupaj 58.

IV. a.

Barl Milan, Barl Viktor, Bidovec Ivan, Blažič Ivan, Bohte Anton,
Breskvar Franc, Brezigar Danilo, Burkeljc Alojzij, Černič Alojzij, Dekleva
Leopold, Dobnikar Franc, Dokler Vladko, Dolničar Franc, Falatov Ivan,
Gorenjak Jožef, Hribar Miroslav, Hrovat Ivan, Jakl Alojzij, Kastelic Leon,
Kersnič Ivan, Kofler Otmar, Korošec Jožef, Kraigher Miloš, Kristl Jožef,
Lapajne Ivan, Lorber Ludovik, Marussig Egon, Mrhar Boris, Mikič Jožef
pl. Bojkamenski, Pardubsky Rajko, Perčič Anton, Pintar Alojzij, Porenta

Ivan, Povše Anton, Prepeluh Anton, Rejc Emil, Rupnik Stanko, Salberger Franc, Seliškar Stanko, Sovdat Miroslav, Srebotnjak Jakob, Stojkovič Ivan, Šenica Edmund, Škafar Ivan, Šoukal Ciril, Štrukelj Egon Jakob, Tominec Oskar, Toplišek Franc, Torner Jožef, Trošt Metod, Uhliř Henrik, Urbanc Leopold, Vilfan Emil, Vrhovec Karel, Vrhunc Jožef, Wernig Ciril, Zupanc Alojzij. Skupaj 57.

IV. b.

Ahac Alojzij, Babnik Martin, Bar Karol, Beniger Viljem, Bernik Viljem, Bonač Ivan, Brecej Anton, Čampa Adolf, Černe Andrej, Črmelj Nikolaj, Dovič Ivan, Ficker Avgust, Gala Miran, Glažar Stanko, Hoge Viljem, Herfort Viktor, Jeglič Franc, Jontes Franc, Kalan Josip, Kalan Luka, Keber Milan, Klavžer Stojan, Knipic Stanko, Koemur Stanko, Kočevar Ciril, Košir Josip, Kranjc Branislav, Kušar Ivan, Magajna Viktor, Mavec Maks, Martelanc Danilo, Meze Viljem, Miculinič Ciril, Milošič Stanko, Mizerit Eduard, Novljan Franc, Ocvirk Rudolf, Ogorevec Rajko, Papež Viljem, Pirc Alojzij, Plevel Miroslav, Princ Jožef, Prošek Ferdinand, Ravniker Jožef, Rožič Anton, Rožič Feliks, Seifert Konrad, Sottler Adolf, Svetina Benjamin, Tavželj Anton, Tišina Marijan, Uršič Vladimir, Verovšek Branko, Vrhovec Jožef, Vrhovnik Vladimir, Vrhunec Julij, Weibel Marijan, Wissiak Vladimir, Zoran Ivan. Skupaj 60.

V.

Bar Adolf, Bavdek Alojzij, Bester Feliks, Carl Jožef, Cerar Rajko, Čuden Miroslav, Dolinšek Ivan, Egger Fran, Engelman Albin, Flegar Avgust, Freyer Rupert, Godler Andrej, Grčar Stanislav, Hojker Karel, Kačar Franc, Kemperle Ivan, Klemenc Franc, Korče Ladislav, Koprivec Jožef, Marchiotti Ivan, Mavec Ivan, Mizerit Martin, Novšak Izidor, Ocvirk Gregor, Oldřih Maly, Ölhofer Lambert, Pajk Ferdinand, Pavčnik Adolf, Pečan Ivan, Petrič Ivan, Pirnat Alojzij, Pirnat Vladimir, Potnik Marijan, Ropret Rudolf, Schein Franc, Simončič Vinko, Sirknik Ivan, Spreitzer Janko, Škrjanec Stanislav, Theuerschuh Ivan, Tobias Stanislav, Tokan Jaroslav, Valenčič Ivan, Zalokar Ciril, Zitterschlager Adolf, Zor Adolf, Zupančič Venceslav. Skupaj 47.

VI.

Babič Ludovik, Bajželj Franc, Bucik Stanislav, Čuk Vladislav, Ficker Aleksander, Fischer Franc, Goltes Adolf, Iliáš Stanislav, Korošec Ivan, Kralj Edvard, Kristan Bogumil, Kristan Oton, Mahkovec Karel, Milošič Adolf, Mizerit Ignacij, Müller Ivan, Okrupa Franc, Pivk Metod, Podboj Ivan, Remžgar Stanislav, Sterniša Maks, Šturm Franc, Treven Rudolf, Valenčič Franc. Skupaj 24.

VIII. Učiteljski zbor leta 1916-17.

Dunaj, 2. maja. (Kor. urad.) Cesar je izdal nastopno lastnoročno pismo: Ljubi dr. baron Hussarek! V božji svobodni naravi sem videl včeraj 2400 deklic, mladeničev in dečkov, otrok mojega glavnega in prestolnega dunajskega mesta, pri otroških igrah, vojaških in telovadnih vajah. Slišal sem iz mladih grl izborna vežbana petje. Z zadovoljstvom opažam, kako sedaj tudi šola spoznava potrebo, posvečati živo pozornost telesnemu razvoju mladine. Zahvaljujem se Vam, ljubi baron Hussarek, in vsem onim, ki umno pospešujejo to jako važno panogo mladinske oskrbe, zahvaljujem se zlasti preizkušenim učnim močem, ki vodijo, čeprav je njihovo učno delovanje ob sedanjih razmerah bistveno otežkočeno, njim zaupane učence pod milo nebo, skrbijo za telesno vežbanje, vzbujajo ljubezen do narave in poostrujejo čustva naraščaja. Pričakujem, da se bo nadaljevalo z vnemo in smotreno na pričetni poti. Vsakdo, kdor sodeluje, si pridobi najlepšo zaslugo, ker popleminjuje najdragocenejši zaklad države, našo ljubo mladino. — Baden, 1. maja 1917. K a r e l l. r.

Šte- vilo	Ime in značaj	Raz- rednik	O p o m n j a
1.	Jakob Dimnik , stalni nadučitelj in vodja I. m. šole; vodja trirazredne obrtne nadaljevalne šole za mehansko tehniške obrti; vodja trirazredne trgovske gremialne nadaljevalne šole; vodja dnevnega zavetišča Vincencijeve konference za revno šolsko mladino v Ljubljani; ud c. kr. mestnega šolskega sveta; ud kuratorija mestnega dekliškega liceja; ud kuratorija slovenske trgovske šole; ud šolskih odborov za obrtne in trgovske nadaljevalne šole; ud upravnega odbora dnevnih zavetišč za revno šolsko mladino v Ljubljani; varih stalne razstava učil na I. m. šoli.	II. c.	Občinski svetnik deželnega stolnega mesta od 1896. leta dalje; načelnik šolskega odseka.
2.	Ivan Belè , stalni učitelj.	III. a.	Usposobljen iz francoskega jezika za ljudske in meščanske šole in učiteljišča.
3.	Juraj Režek , stalni učitelj; ud c. kr. mestnega šolskega sveta.	IV. a	Odlikovani s častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje.
4.	Luka Jelenc , stalni učitelj; ud c. kr. mestnega šolskega sveta.	VI.	Usposobljen iz I. skupine za meščanske šole.
5.	Jakob Furlan , stalni učitelj.	V.	Varih zbirke učil in zaloge ubožnih knjig.

Šte- vilo	Ime in značaj	Raz- rednik	O p o m n j a
6.	Fran Gale , stalni učitelj.	II. b.	
7.	Av gust Pirc , stalni učitelj na II. mestni šoli ; ud c. kr. mestnega šolskega sveta.	III. b.	Poučeval od 1. marca dalje.
8.	Janko Likar , stalni učitelj na IV. mestni šoli.	II. a.	
9.	Fran Gärtner , stalni učitelj na IV. mestni šoli.	I. b.	
10.	Evgen Legat , stalni katehet ; svetni duhovnik.	—	Je poučeval v vseh razredih in daroval nedeljsko šolarsko mašo. Od 9. februarja dalje na dopustu.
11.	Karel Wider , stalni učitelj. Mobiliziran kot črnovojnik ; c. kr. praporščak.	—	Je odšel 17. jan. 1916 k vojakom.
12.	Vendelin Sadar , stalni učitelj. Mobiliziran kot črnovojnik.	—	Je odšel 2 dec. 1916 k vojakom.
13.	Fran Skulj , stalni učitelj na IV. mestni šoli ; ud c. kr. mestnega šolskega sveta.	I. a.	
14.	Alojzij Novak , stalni učitelj. Mobiliziran kot črnovojnik ; c. kr. praporščak.	—	Je odšel 16. nov. 1916 k vojakom.
15.	Ignacij Labernik , stalni učitelj.	—	Prideljen v službovanje šoli oo. Salezijancev na Rakovniku.
16.	Josip Ambrožič , stalni učitelj, orgljavec in voditelj cerkvenega petja.	IV. b.	
17.	Tomaž Tavčar , zač. katehet ; svetni duhovnik.	—	Je nadomeščal od 9. febr. dalje kateheta E. Legata.
18.	Ludovik Ivnik , stalni učitelj. Mobiliziran.	—	
19.	Josip Jerše , začasni učitelj na II. mestni šoli.	III. b.	Je odšel 1. marca kot nadučitelj v Naklo.
20.	Fran Svete , izprašan učiteljski kandidat ; začasni suplent ; c. kr. rezervni poročnik. Mobiliziran.	—	
21.	Ljudmila Čermakova , brezplačna poizkusna kandidatka.	—	

Šolski sluga : **Ferdinand Pirc.**

IX. Šolska oblastva.

Vsako oblastvo je od Boga.
(*Sv. pismo.*)

1. C. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk. Njega prevzvišenost dr. Maks baron Hussarek pl. Heinlein, c. kr. minister za bogočastje in nauk, tajni svetnik, vitez reda železne krone II. vrste, komtur Franc Jožefovega reda z zvezdo, vitez Leopoldovega reda itd.

Sekcijski načelniki, ministerialni svetniki, sekcijski svetniki in ministerialni tajniki.

2. C. kr. deželni šolski svet. Henrik grof Attems, c. kr. deželni predsednik, predsednik c. kr. deželnega šolskega sveta, dvorni svetnik, komtur Franc Jožefovega reda z zvezdo, vitez Leopoldovega reda itd.

Namestnik: Viljem vitez Laschan v. Moorland, c. kr. dvorni svetnik itd.

Poročevalec v upravnih in gospodarskih šolskih stvareh: Oskar vitez Kaltenegger v. Riedhorst, c. kr. dvorni svetnik, vitez Leopoldovega reda itd.

Namestnik: Dr. Franc Vončina, c. kr. okrajni komisar.

C. kr. deželni šolski nadzorniki: modroslovja in bogoslovja dr. Mihael Opeka, za slovenske ljudske in meščanske šole. Vladni svetnik dr. Janko Bezjak, za slovenske in utrakvistične srednje šole in učiteljišča. Albin Belar, za nemške ljudske in meščanske šole in za nemške srednje šole in učiteljišča. (Trije namestniki.)

Štirje zastopniki deželnega odbora in štirje namestniki.

En zastopnik ljubljanske občine in en namestnik.

Dva zastopnika cerkve in dva namestnika.

Dva zastopnika učiteljstva in dva namestnika.

3. C. kr. mestni šolski svet. Dr. Ivan Tavčar, župan ljubljanski, predsednik c. kr. mestnega šolskega sveta, deželni poslanec, itd.

Namestnik: Dr. Miljutin Zarnik, magistratni ravnatelj itd.

C. kr. okrajna šolska nadzornika: Šolski ravnatelj Franc Lavtižar, mestni nadučitelj, za slovenske ljudske in meščanske šole; šolski svetnik dr. Henrik Swoboda, c. kr. real. prof., za nemške ljudske in meščanske šole.

Dva učitelja veščaka in dva namestnika.

Dva zastopnika deželnega odbora in dva namestnika.

Štirje zastopniki mestne občine in štirje namestniki.

En zastopnik cerkve in en namestnik.

Poročevalec: Evgen Lah, magistratni svetnik, vitez Franc Jožefovega reda itd.

4. Deželni odbor vojvodine Kranjske. Dr. Ivan Šušteršič, deželni glavar, državni poslanec, komtur Franc Jožefovega reda z zvezdo, vitez reda železne krone II. vrste itd. Dr. Evgen Lampe, deželnega

glavarja namestnik, stolni kanonik, častni komornik sv. očeta itd. Dr. Karel Triller, podžupan ljubljanski, odvetnik itd. Josip Anton grof Barbo, veleposestnik, državni poslanec itd. Dr. Vladislav Pegan, odvetnik itd. Dr. Ivan Zajec, zdravstveni svetnik itd.

X. Šolski dnevnik l. 1916-17.

Cesarjeva zahvala prebivalstvu.

„Wiener Zeitung“ je objavila naslednje cesarjevo lastno-ročno pisanje:

Ljubi grof Clam-Martinic!

Tretja vojna zima z vsemi njenimi stiskami je za nami in če tudi treba še marsikaj mesecev, predno nam da kaleče seme hrane, smemo vendar pričakovati, da nam prinese pomlad olajšanje preživljenja.

Dotlej je treba vzdržati in to se nam bo brez dvoma seveda z velikim pomanjkanjem posrečilo.

V teh težkih časih me sili, povedati ljubljenim narodom, kako mi segajo do srea njihove težave in sem jim toplo hvaležen za potrpežljivost, s katero jemljejo nase vse težave vojne.

Hvaležno cenim, kar stori prebivalstvo z občudovanja vrednim naporom svojih duševnih in materialnih sil v teh resnih dnevih: delo kmetovalca, industrijalnega in obrtnega delavca, rudarja, izkratka: vseh onih hrabrih in vztrajnih bojevnikov vsega gospodarskega življenja, ki so se izkazali vredne za obstanek in čast naše domovine vojskujočih se junakov.

Tudi izglednega delovanja našega patrijotičnega ženstva, ki si je v najtežjem času z vztrajnostjo, gospodarsko delavnostjo in dejansko ljubeznijo do bližnjikov za vedno zagotovilo priznanje domovine, se spominjam z iskreno hvaležnostjo.

Od vseh pričakujem, da bodo, prešinjeni velikosti časa, ki zapoveduje kliče vse roke na delo, tudi nadalje storili kar mogoče, za vse prosim, zaupajoč v prihodnost, Boga največjega blagoslova. Naj jih spremlja pri njihovem nadaljnem, skupnem blagru domovine posvečenem delu zanesljivo upanje na skorajšnje boljše dni.

Naročam Vam, da to naznanite prebivalstvu.

Laksenburg, 8. maja 1917.

Karel.

Razglas o pričetku šol. Na I., II., III. in IV. mestni deški ljudski šoli se prične šolsko leto 1916-17 v soboto dne 16. septembra 1916.

Za vse zgoraj omenjene šole se bo poučevalo v poslopju I. mestne deške ljudske šole v Komenskega ulici št. 19. Vpisavalo se bo na tej šoli v četrtek, dne 14. septembra in pa v petek dne 15. septembra 1916, vselej od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.!

Vse natančnejše se poizve pri vpisavanju v šolskem poslopju.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 1. septembra 1916.

Razglas šolskega vodstva. Pouk bo nerazdeljen dopoldanski. Vršil se bo vsak ponedeljek, sreda in petek od 8. do 12. ure dopoldne.

Vsi bivši učenci I. mestne šole naj prineso k vpisovanju zadnje „šolsko naznanilo“, novinci pa „krstni list“ in „izpričevalo o stavljenih kozah“. Pri vpisovanju je plačati 20 vinarjev za tinto.

V soboto, dne 16. septembra, bo ob 8. uri sv. maša s klicanjem sv. Duha; takoj na to se pa začne redni pouk.

Šolarska maša se začne v nedeljo, 24. septembra, ob 9. uri dopoldne, v cerkvi Srca Jezusovega. Učenci 2.—6. razreda se zbirajo po pol 9. uri pred šolskim poslopjem in ob $\frac{3}{4}$ 9. pa odkorakajo v spremstvu določenih učiteljev v cerkev; g. Ambrožič gre pa s pevci.

Ljubljana, 16. septembra 1916.

Uspeh vpisovanja. Vpisalo se je v I. razred = 113; v II. razred = 171; v III. razred = 115; v IV. razred = 116; v V. razred = 50 in v VI. razred pa 27, skupaj 592 učencev.

Paralelke. II. razred ima dve paralelki; I., III. in IV. razred po eno, V. in VI. razred sta pa brez paralelek.

God Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. (Okrožnica šolskega vodstva z dne 2. oktobra 1916). Za bližajoči se god Nj. Veličanstva, presvitlega cesarja Franca Jožefa I. naj se vadi 1. in 4. kitica Cesarske pesmi. V 1. in 2. razredu naj se obravnava učna slika „Naš cesar“. V višjih razredih naj se ob tej priliki pouči mladina tudi o velikem pomenu sedanje vojne. Zlasti je opozoriti mladino, kako je sedanja vojna združila avstrijske narode. Pišejo naj se tudi času in starosti mladine primerne spisovne vaje in naloge. — V sredo, 4. oktobra t. l., bo praznovala šolska mladina z učiteljstvom god Nj. Veličanstva, presvitlega cesarja Franca Jožefa I. V ta namen bo ob 9. uri v cerkvi Srca Jezusovega sv. maša. Učenci vseh razredov se zbero v svojih razredih. Točno ob $\frac{3}{4}$ 9. odkorakamo s šolsko zastavo v cerkev. Ta dan bo pouka prost. Danes, zadnjo uro, naj se po vseh razredih prepeva Cesarska in druge patrijotične pesmi.

God Nj. Veličanstva † cesarice Elizabete. (Okrožnica šolskega vodstva z dne 17. novembra 1916) — se bo praznoval vsled odredbe c. kr. dež. šol. sveta letos v ponedeljek, dne 20. novembra. V ta namen bo ob 9. uri v cerkvi Srca Jezusovega spominska sv. maša za blagopokojno cesarico Elizabeto, ki jo je dne 10. septembra l. 1898 v Genevi umoril italijanski zločinec Luigi Lucheni. Učenci naj se zbero v ponedeljek ob pol 9. uri v svojih razredih. Točno ob $\frac{3}{4}$ 9. uri odkorakamo v cerkev. Ta dan bo pouka prost.

Učenci naj se v smislu konferenčnega sklepa z dne 6. t. m. njih starosti in učni stopnji primerno pripravijo na ta patrijotični spominski dan. Na podstavi te priprave naj se pišejo naslednje dni primerne šolske naloge in sicer: v 2. razredu v obliki napisovanja, v 3. razredu po nareku ali na stavljena vprašanja, v 4. razredu po dani dispoziciji ali prosto, v 5. in 6. razredu pa proste spisovne naloge; vč. gospoda kateheta pa prosim,

da se v nedeljo, dne 19. t. m. pri šolarski maši spomni pri ekshorti blagopokojne cesarice Elizabete.

Žalno slavlje po pokojnem cesarju Francu Jožefu I. se je vršilo na šoli dne 22. novembra do 4. decembra 1916. Poročilo priobčujemo na prvem mestu.

Žalna in vdanostna izjava ljubljanskega učiteljstva. Dne 26. novembra 1916 so se poklonili voditelji vseh ljubljanskih ljudskih šol gospodu deželnemu predsedniku ter mu v imenu ljubljanskega učiteljstva podali povodom smrti Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. žalno in hkrati vdanostno izjavo Nj. Veličanstvu cesarju Karlu. Za to žalno in vdanostno izjavo je prejelo učiteljstvo vseh šol po Najvišjem naročilu z razpisom gospoda ministra za notranje stvari z dne 20. februarja 1917 prisrčno Najvišjo zahvalo.

Praznovanje godu Nj. Veličanstva presvitle cesarice Cite. Vsled ministrske odredbe so praznovale vse šole god Nj. Veličanstva presvitle cesarice Cite s službo božjo. Ta dan je bil pouka prost. Prva mestna deška ljudska šola je pa praznovala god naše cesarice z ozirom na to, da praznuje cesarica Cita letos prvič svoj god kot avstrijska cesarica, tudi s šolsko slavnostjo v okrašeni telovadnici s tem-le vzporedom: 1. Domov je moje, Avstrija. (Petje.) 2. Santa Zita. (Govor.) 3. Države moč na čem sloni. (Petje.) 4. Cesarica Cita. (Govor.) Po maši in koncem šolske slavnosti so pa zapeli vsi učenci 1. in 5. kitico Cesarske pesmi in sicer drugi del 5. kitice s tem-le predrugачenim besedilom:

Kar le more v srečo biti,
večni Bog naj podeli:
Karlu naš' mu, naši Citi,
celi hiši Habsburški!

Rojstni dan Nj. Veličanstva presvitle cesarice Cite je praznovala šolska mladina dne 9. maja s službo božjo. Avstrijska mladina se ji je klanjala ta dan s toliko večjo ljubeznijo, spoštljivostjo in vdanostjo, ker je v teh strašnih dneh svetovne vojne neštetokrat dokazala zlasti pri preskrbi za bolne in ranjene vojake svojo izredno blagorčnost in željo, pomagati, kjer le mogoče in kolikor le največ mogoče. Cesarica Cita nosi sicer šele malo mesecev cesarsko krono, a pridobila si je presrčno vdanost vseh avstrijskih narodov.

Vladarski nastop Njiju Veličanstev cesarja Karla in cesarice Cite je proslavljala I. mestna šola dne 21. junija 1917. Poročilo priobčujemo v XI. poglavju.

Letno poročilo I. m. šole o vojnem šolskem letu 1915-16. (Zahvale in priznanja):

1. **Dopis c. kr. mestnega šolskega sveta** z dne 12. julija 1916, št. 1261. Vodstvu I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani. „Tudi letos je vodstvo izdalo in založilo posebno spominsko brošuro ob zaključku šolskega leta in je te brošure en izvod s poročilom ddo. 11. julija 1916 pod št. 511 poklonilo c. kr. mestnemu šolskemu svetu.

Omenjena brošura ima sličen namen kot lanska in je lete vredna vrstnica.

C. kr. mestni šolski svet se za prijazno darilo zahvaljuje z dostavkom, da je bo hranil v šolskem arhivu kot dragocen pomnik na svetovno vojno.

Predsednikov namestnik: Dr. Zarnik.

2. Pismo velečastite gospe županje Franje dr. Tavčarjeve: Visoko, 21. julija 1916. Velecenjeni gospod vodja! Veselje ste mi napravili s poslanim „Letnim poročilom“. To „Poročilo“, je spričevalo o požrtvovalnosti in zvestobi Slovencev. Dokaz je pa tudi izvrstnega vodstva. Ljubezen in hvaležnost svojih učencev si v tako polni meri ohraniti, je zasluga ljubečega učitelja. Z odličnim spoštovanjem in zahvalo vdana

Franja Tavčarjeva l. r.

3. Pismo sekcijskega načelnika, visokorodnega gospoda grofa Rudolfa Chorinskega. Dunaj, 3. oktobra 1916. Častiti gospod vodja! Imeli ste prijaznost, koncem šolskega leta meni doposlati „Letno poročilo I. mestne deške ljudske šole v Ljubijani“.

Oprostite, da Vam še do danes nisem izrazil svoje zahvale za ta ljubezniv spomin.

Dovoljujem si sedaj — akoravno zakasnelo, pa vzlic temu ne manj srčno — se Vam najiskrenejše zahvaliti za dopošiljatev poročila in posebno tudi za laskave in srčne besede, s katerimi ste opisali mojo osebo povodom mojega odhoda iz Ljubljane.

Ta dokaz naklonjenega mišljenja me je jako razveselil; nepozabljiv mi ostane čas mojega bivanja in delovanja na Kranjskem in štel si bodem zmerom v posebno zadoščenje in radost, če mi bode mogoče kaj dobrega storiti v blagor moje ožje domovine, ljube dežele Kranjske in njenega dičnega glavnega mesta. Blagovolite sprejeti izraz odličnega spoštovanja.

Rudolf grof Chorinsky l.r.

4. Pismo velikega admirala Antona Hausa. Na naslednji strani priobčujemo posnetek pisma blagopokojnega c. in kr. velikega admirala Antona Hausa, ki ga je pisal vodji I. mestne šole, nadučitelju Jakobu Dimniku. Pismo dokazuje, kako lepo in gladko je tekla slavnemu, prerano umrlemu velikemu admiralu slovenska beseda in kako lahko se je izražal v našem jeziku. Hausova ljubezen do naše domovine in njegove priznalne besede, da je prebivalstvo Kranjske „vrlo in hrabro“ ter da ljubi svojo grudo tako zvesto, kakor jo ljubi on sam, to priznanje ima neprecenljivo vrednost v zgodovini sedanje vojne!

V lanskem „Letnem poročilu“ smo prinesli obširen životopis umrlega velikega admirala Hausa. Rojen dne 13. junija 1851. leta v slovenskem Tolminu na Goriškem, je prišel Haus s svojo materjo in brati v Novomesto, kjer je posečal ljudsko šolo in od leta 1862. gimnazijo do vštetege petega razreda; zadnje tri razrede je dovršil na ljubljanski gimnaziji. Tovariši so mu bili Slovenci, sam je obiskoval slovenščino kot obvezen predmet ter je zato govoril in pisal naš jezik vse življenje gladko kakor svoj materni jezik do svoje smrti dne 8. februarja l. 1917. Slava Hausovemu spominu, ki si je pridobil za razvoj naše mornarice ter za sijajne uspehe tekem vojne na morju nepozabne zasluge!

Pola, 9. VIII. 1916.

Vaše velerodje!

Za poslani „Letni poročili“
 1914-15 in 1915-16 blagovolite sprejeti
 mojo najsrčnejšo zahvalo, istotako
 tudi za Vaš spis, katerega ste dolo-
 čili moji osebni. Če se v istem moja
 dela veliko višje cenijo, kakor za
 služijo, monam to pač pripisati
 samo patrijotičnemu navdušenju
 ki navdaja i Vaše srce in katero
 se tako zelo trudite v srcih šolske
 mladine vzbuditi in povišati, za
 kar Vam je zahvala in priznanje
 vseh gotova, ki ono lepo doželo
 Kranjsko s svojim vrlim in hrabrim
 prebivalstvom tako ljubijo, kakor jaz.

Z odličnim spoštovanjem
 belskim Vašemu velerodju
 udani

A. Klaus
 Veliki admiral

† Veliki admiral Anton Haus.

Praznovanje desetletnice smrti Simona Gregorčiča. (Okrožnica šol. vodstva z dne 6. novembra 1916.) Dne 24. novembra 1916 bo poteklo 10 let, kar je umrl pesnik Simon Gregorčič. Ni treba poudarjati, kako velike vrednosti so Simona Gregorčičeve poezije za slovenski narod; spominjati pa se ga moramo ob njegovi smrtni desetletnici, ker igrajo prav sedaj, ko bijemo boj s smrtnim avstrijskim sovražnikom, verolomnim Lahom, Gregorčičeve poezije velevažno, proroško vlogo. Zato naj se ta Gregorčičeva obletnica proslavi s primernimi deklamacijami iz Gregorčičevih poezij; na primer „Soči“, „Odlikovanje“, itd. in s primernimi nalogami, ki jim bodi snov vzeta iz Gregorčičevega življenja ali iz njegovih poezij.

† **Fran Levec** — † **Fran Hubad.** Dne 2. decembra 1916 je umrl c. kr. dvorni svetnik in c. kr. deželni šolski nadzornik v p. g. **Fran Levec**, ki je bil od l. 1888—1902 tudi c. kr. okrajni šolski nadzornik v radovljiškem okraju in v Ljubljani. Službo deželnega šolskega nadzornika je opravljal od l. 1903—1915. Dan pozneje, dne 3. decembra 1916, je pa umrl Levčev prijatelj in tovariš, c. kr. dvorni svetnik in c. kr. deželni šolski nadzornik v p. g. **Fran Hubad.** Oba sta bila slovenska nadzornika po rodu in po srcu. Slovensko šolstvo in učiteljstvo žaluje za obema, zakaj oba sta si pridobila za razvoj slovenskega ljudskega šolstva neprecenljivih zaslug. Obeh teh zaslužnih mož se je spominjal tudi ljubljanski župan g. dr. Ivan Tavčar, ki jima je na seji občinskega sveta, dne 18. decembra 1916 izpregovoril v slovo te-le besede:

Slavni občinski svet! Dne 2. decembra tega leta je umrl v Ljubljani po dolgi mučni boleznii častni meščan ljubljanski, dvorni svetnik in bivši deželni šolski nadzornik **Fran Levec.** Častni meščan ljubljanski je bil pokojni od 23. junija 1915 naprej. Kdor je poznal pokojnega, mora pripoznati, da je rajni Levec delal vse svoje življenje. Prenašal je pa tudi sila težke udarce življenja z nekakim ponosom in z močjo, da nam je bil vsem v lep izgled.

Njegova dela so ostala za njim. Mi, njegovi ožji somišljeniki, vemo posebno ceniti to njegovo neumorno delo, saj vemo, da je rajni Levec oral ledino na našem literarnem polju. Kdor ne pozna našega slovstva, naj se ne čudi, da kujemo rajnega v nebesa. Meni osebno je bil pokojni Levec eden izmed onih častnih meščanov našega mesta, na katerega sem zrl s prav posebnim ponosom in z menoj so se strinjali vsi moji ožji somišljeniki.

Umrl nam je. V znak žalosti je vihrala črna zastava s tega zborovališča, položil sem v imenu mestne občine venec na njegovo krsto, spremil sem ga na zadnji poti in sem izrazil njegovi vdovi sožalje v svojem imenu in v imenu mestne občine ljubljanske.

Sedaj se ga spominjamo vsi z ljubeznijo, ki mu ostane zajamčena med vsem slovenskim narodom, dokler bo naš narod obstojal. Dvignili ste se v znak sožalja in jaz naročam, da se to vpiše v zapisnik.

Smrt deluje v naši Ljubljani precej precizno. Umrli je iz naše srede dvorni svetnik, bivši deželni šolski nadzornik Fran Hubad. Bil je, kakor Levec, izvrsten šolnik, ponižen mož, ki je užival simpatije vseh krogov našega mesta. Bil je eden izmed tistih redkih mož, ki v celem svojem življenju niso imeli nobenega sovražnika. Spremljal ga je tudi kot šolnika blagoslov njegovega neumornega dela. Tudi za njim bo ostal v našem narodu trajen spomin.

Izrazil sem sožalje njegovi soprogi ter prejel zahvalo od njegovega sina dr. Frana Hubada.

Božična darila za vojake na bojnem polju 1916 (Okrožnica šol. vodstva z dne 13. novembra 1916.) C. kr. deželni šolski svet je odredil, da se da tudi letos učencem priliko, da pošljejo našim junakom na bojnem polju božična darila, ki naj ob-

† Fran Levec.

† Fran Hubad.

stojе kakor lansko leto, iz teh-le predmetov: 1. šivalna oprava, pritrjena na 9×12 cm veliki krpici, obštoječa iz dveh vdejanih šivank, iz dveh betičič in dveh igel-varovank, nekaj srednjevelikih gumbov in nekaj črnega sukanca; 2. en svinčnik; 3. vojna dopisnica z naslovom učenca-darovalca; 4. en barvast (ne bel) žepni robec. Letošnjim božičnim darilom učencev bo pridejal tukajšnji vojno-oskrbovalni urad več različnih praktičnih daril, zato naj bodo vsi zavitki enako veliki in sic. 9×12 cm. Vsakemu zavojčku se sme

priložiti tudi razglednica ali vojna dopisnica, na kateri pošiljajo učenci vsakom božične pozdrave in jim voščijo srečne in vesele praznike.

Zavoječek naj se poveže z lepim trakom in okinča s smrekovo vejico.

Učencem naj se naroči, da prineso ta darila do srede, oziroma do petka svojemu razredniku, le-ta jih pa izroči šolskemu vodstvu, ki jih bo 20. t. m. odposlalo nabiralnici c. kr. vojnooskrbovalnega urada pri c. kr. deželni vladi.

Dnevi darovanja. (Okrožnica šol. vodstva z dne 27. septembra 1916.) Z razpisom c. kr. ministrstva za notranje stvari z dne 25. julija 1916, št. 16721 bodo povodom Najvišjega godu Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. od 4. do 8. oktobra 1916 dnevi darovanja za vojne invalide, jetične vojnike in za vojaške vdove in sirote. Kakor pri drugih vojnih zbirkah, pripada tudi pri tej zbirki učiteljstvu in šolski mladini velika naloga. Mladini naj se priporoča, da se ona sama in nje starši in sorodniki vdeležujejo v ta namen vršočih se priredb: koncertov, predstav, da kupujejo oficijelne znake, cvetice, ali z darovi prispevajo k temu zakladu ter da pristopijo društvu „C. kr. avstrijski zaklad za vojaške vdove in sirote“. Pokažimo, da se deželna prestolnica kranjska v darovnih dneh oktoberskih prav tako sijajno izkaže, kakor se je bila odlikovala o priliki „oljčnega dne“ in „tedna Rdečega križa“.

Da se zagotovi imenovanim patriotičnim in človekoljubnim institucijam čim najizdatnejša podpora, se je ustanovil pod predsedstvom gospe **Marije grofice Attems** lokalni odbor, ki bo vse podrobnosti ukrenil za razne prireditve v „dnevih darovanja“.

Bukarešta je padla! (Okrožnica šolskega vodstva z dne 12. decembra 1916.) Tako se veselo in navdušeno razlega po vsej Avstriji in to nam je zopetno poročstvo, da se bližamo konečni zmagi! Še malo časa in vsi naši sovražniki leže strti na tleh! Zadnji trenutek ne smemo omahovati. Priskočimo v tem odločilnem času vsi brez izjeme domovini na pomoč in podpisujemo peto vojno posojilo! S tem podkrepimo domovino in pospešimo konec prelivanja krvi. Vsak naj po svojih močeh daruje domovini na altar vse, kar more pogrešati. Denar ne bo izgubljen. Zanj jamči vsa država. Boljšega jamstva ne more dati nobena hranilnica.

Otroci! Tudi vi lahko pomagate do zmage. Prigovarjajte svojim staršem in sorodnikom, da podpišejo peto vojno posojilo ter s tem pokažejo svojo dejansko izpričano in neomajno domoljubno požrtvovalnost.

Vse za dom in za cesarja
za cesarja blago, kri!

Šesto avstrijsko vojno posojilo. (Okrožnica šolskega vodstva z dne 23. maja 1917.) Domovina zopet kliče! VI. avstrijsko vojno posojilo je razpisano. Torej zopet na delo, da bo uspeh tem sijajnejši! Pokažimo svetu tudi zdaj, kako zelo ljubimo svojo domovino, da smo pripravljene zanjo dati vse. Ko bodo naši klevetniki videli našo vnemo in uspehe pri delu za domovino, bodo tudi oni osramočeni umolknili.

Šesto vojno posojilo naj podpiše vsakdo, nihče naj se ne izključi! Vsakdo sodeluj po svojih močeh! Vojno posojilo ima namen, olajšati našim bojevnikom borbo in hitro zmago.

Kdor želi, da doseže domovina sijajno zmago in skorajšnji mir, je dolžan podpisati vojno posojilo!

Z vojnim posojilom naložiš svoj denar vsaj prav tako varno, kakor z bodisi katerim drugim vrednostnim papirjem, oziroma pri kaki banki ali posojilnici. Kdor bi ne porabil te prilike in ne podpisal brzo vojnega posojila, bi zanemaril svoje dolžnosti proti domovini in proti hrabrim junakom na bojnem polju, bi oškodoval sam sebe, bi zametaval svoj denar.

Država ne išče nobenih žrtev, temveč daje za ono, kar zahteva, take ugodnosti, kakršne uživajo le malokateri drugi vrednostni papirji. Zato vsi na delo za VI. vojno posojilo! Tudi šolska mladina! Kdor ima kaj prihranjenega denarja, naj ga obrne za VI. vojno posojilo. Mladina naj prosi svoje starše, brate, sestre, tete, strice in druge sorodnike, da podpišejo VI. vojno posojilo. Čim več, tem bolje! Lep uspeh pri VI. vojnem posojilu je tudi korak bližje zmage in miru. Torej le vsi na delo za VI. vojno posojilo! O uspehu podpisovanja v posameznih družinah bo razrednikom poročati šolskemu vodstvu takoj po končanem podpisovanju.

Študijska preskrba vojniških sirot. Na podstavi razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 15. decembra 1916, št. 7822 je izdalo šolsko vodstvo v prilog študijske preskrbe vojniških sirot in drugih vsled vojne prizadetih dijakov dne 5. januarja 1917 to-le okrožnico: Starši naj se po učencih opozore na to človekoljubno dobrodelno akcijo. Letni prispevek znaša samo eno krono. Razrednike prosim, da vprizore vsak v svojem razredu agitacijo v to svrho. Letni prispevek naj se vplača hkrati ali pa v petih mesečnih obrokih po 20 h. Letnina, cela ali pa delna, se bo pobirala vsak mesec s posebno okrožnico.

Za „Deželno gospejno pomožno društvo Rdečega križa za Kranjsko“ se je pridobilo na I. mestni šoli 11 članov, ki so vplačali 46 K.

Razprave, priobčene v Letnih poročilih I. m. šole. (Nadaljevanje)
43. J. Dimnik l. 1915-16: „Člani naše cesarske hiše na bojišču“. — 44. J. Dimnik l. 1915-16: „Ljubljana za člane naše cesarske hiše“. — 45. J. Dimnik l. 1915-16: „Generalni polkovnik Svetozar Borojevič pl. Bojna“. — 46. J. Dimnik l. 1915-16: „Veliki admiral Anton Haus“. — 47. J. Dimnik l. 1915-16: „Svetovna vojna in šola“. — 48. l. 1915-16: „Otrok in vojna“. — 49. l. 1915-16: „Slovenskim materam“. — 50. J. Dimnik l. 1916-17: „† Cesar Franc Jožef I.“. — 51. J. Dimnik l. 1916-17: „Cesar Karel“. — 52. J. Dimnik l. 1916-17: „Cesarica Cita“. — 53. J. Dimnik l. 1916-17: „Santa Zita“. — 54. J. Dimnik l. 1916-17: „Cesarjevič Franc Jožef Oton“. — 55. J. Dimnik l. 1916-17: „Svetovna vojna in šola“. — 56. J. Dimnik l. 1916-17: „Proslavitev vladarskega nastopa Njiju Veličanstev cesarja Karla in cesarice Cite“. — 57. J. Dimnik l. 1916-17: „Cesar Karel in cesarica Cita v Ljubljani“.

Vojni kotichek. Vsled odredbe šolskih oblastev se je ustanovil na šoli „vojni kotichek“, v katerem se zbirajo razni spomini na svetovno vojno. Dozdaj je v tem „koticčku“ že zbranih nad sto prav zanimivih predmetov, ki bodo potomcem pričali o strahoti sedanje svetovne vojne. Sčasoma bo postal ta „vojni kotichek“ prav ličen „vojni šolski muzej“.

Vojni čevlji. Upravni odbor dnevnih zavetišč je obdaroval 46 učencev z vojnimi čevlji.

Imenovanje. Z dekretom c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 31. decembra 1916 št. 7077 je bil Ludovik Ivnik, bivši suplent v Spodnji Šiški, imenovan stalnim učiteljem na I. mestni šoli.

Službenostarostne doklade. Učitelj Alojzij Novak je dobil tretjo, učitelja Vendelin Sadar in Karel Wider pa peto službenostarostno doklado.

Umrla sta Juršič Stanislav in Kante Rajko, oba učenca I.a razreda. N. v m. p.!

V. vojnega posojila se je podpisalo v okviru I. m. šole K 56307 —.

Nadzorovanje šole. C. kr. okrajni šolski nadzornik, g. ravnatelj Fran Lavtižar, je nadzoroval šolo osemkrat. Po končanem nadzorovanju je imel z učiteljstvom inšpekcijsko konferenco. — Knezoškofijski nadzornik za veronauk, vč. gospod kanonik Ignacij Nadrah je nadzoroval šolo dne 4. junija.

Konference. Okrajna učiteljska konferenca je vsled odredbe c. kr. deželnega šolskega sveta zaradi vojnih razmer odpadla. V nadomestilo je bilo pa pod predsedstvom c. kr. okr. šolskega nadzornika, g. ravnatelja Fr. Lavtižarja osem konferenc šolskih voditeljev in voditeljic, pri katerih se je razpravljalo o uredbi pouka, o mladinskem skrbstvu, o gojitvi patriotizma, o vojnih posojilih, o patriotičnih slavnostih, o dnevnih zavetiščih itd. Domačih učiteljskih konferenc je bilo 16. Pri teh se je obravnavalo o uredbi pouka, o šolskem redu in disciplini, o vedenju učencev v šoli ter zunaj šole, o učnih uspehih, o šolskem zdravstvu, o domači vzgoji, o ukazih in odredbah šolskih oblastev, o raznih pomožnih akcijah v vojne svrhe in v varstvo mladine, o priredbah patriotičnih slavnosti, o gojitvi patriotičnih čuvstev itd.

„Zlato za železo“. Za požrtvovalno in z uspehom vprizorjeno pomožno akcijo: „zlato za železo“ je prejel nadučitelj Jakob Dimnik zahvalo ministrstva za nauk in bogočastje.

Verske vaje. Šolska mladina se je vdeležila vsako nedeljo in vsak praznik šolarske maše, ki jo je daroval v cerkvi Srca Jezusovega g. katehet Evgen Legat in imel vsakokrat mladini primerno propoved. Cerkveno petje je zelo spretno in z velikim veseljem vodil in pri maši orgljal g. učitelj Josip Ambrožič. Pri maši so peli učenci višjih razredov. Vsem bodi izrečena na tem mestu prav topla zahvala šolskega vodstva. Najtoplejšo zahvalo izreka šolsko vodstvo tem potom tudi predstojništvu cerkve Srca Jezusovega, ki je dalo dragevolje in brezplačno za šolarske maše cerkev na razpolago. — Pri spovedi, oziroma pri sv. obhajilu

so bili učenci med šolskim letom trikrat. — Dne 7. junija se je vdeležila šolska mladina procesije Presvetega Rešnjega Telesa. Na praznik Sv. Alojzija je imela šolska mladina slovesno službo božjo. S sveto mašo je praznovala šolska mladina tudi začetek in zaključek šolskega leta (začetek šolskega leta s klicanjem sv. Duha, zaključek pa z „Zahvalno“ in „Cesarsko pesmijo“), god pokojnega cesarja Franca Jožefa I., god pokojne cesarice Elizabete, god Nj. V. cesarice Cite, rojstni dan Nj. Vel. cesarice Cite in vladarski nastop Njiju Veličanstev cesarja Karla in cesarice Cite. Vse verske vaje so se vršile pod nadzorstvom učiteljstva. — Izven šolskega časa je pripravljala g. katehet T. Tavčar učence za zakrament sv. birmе, sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa. — Praznik prvega sv. obhajila so praznovali učenci dne 23. junija. Z ozirom na vojni čas so po vsaki nedeljski šolarski maši zapeli učenci 1. kitico „Cesarske pesmi“.

Izpraznjenje šole. Da bi se ob nevarnosti ognja, potresa, zlasti pa sovražnih zračnih napadov na šolo ali ob enakih dogodkih šola hitro izpraznila, je imelo učiteljstvo z učenci v smislu § 64. dokončnega šolskega in učnega reda več vaj. V treh minutah so bili učenci na varnem kraju.

Dnevno zavetišče iz Rokodelskega doma se je dne 4. junija preselilo v Ljubljansko dnevno zavetišče ob Bleiweisovi cesti.

Za vzprejem v srednje šole se je priglasilo 55 učencev.

Šolska naznanila. Šolska naznanila so prejeli učenci v letošnjem šolskem letu štirikrat in sicer: 30. novembra, 9. februarja, 30. aprila in ob sklepu šolskega leta.

Sklep šolskega leta je bil letos izjemoma dne 28. junija.

XI. Vladarski nastop Njiju Veličanstev cesarja Karla in cesarice Cite.

Slava Karlu! Slava Citi!
Slava hiši Habsburški!

(Cesarska pesem.)

1. Razpis c. kr. mestnega šolskega sveta z dne 21. maja 1917, št. 532. Vodstvu I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani. Vsled sklepa redne seje c. kr. mestnega šolskega sveta z dne 20. februarja 1917 št. 367, kateremu sta pritrdila tudi občinski svet in pa c. kr. deželni šolski svet, se ima na vseh mestnih šolah nastop prestola Njiju Veličanstev slovesno praznovati in je kot slavnostni dan določen 21. juni 1917.

Pri tej priliki se imajo med učiteljstvom in pa šolsko mladino razdeliti lične spominske slike Njiju Veličanstev, kot darilo mestne občine ljubljanske.

Vodstvo (ravnateljstvo) prejmi v ta namen, na ondotnji učni zavod pripadajoče število teh slik z naročilom, da se slavnostnega dne izroče svojemu namenu.

Predsednik:

Dr. Ivan Tavčar.

2. **Okrožnica šolskega vodstva z dne 1. junija:** Vsled odredbe c. kr. mestnega sveta z dne 21. maja 1917 in pa vsled odredbe c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 9. maja 1917 št. 2771 se bo vršila na praznik Sv. Alojzija t. j. dne 21. junija t. l. na ljubljanskih ljudskih šolah proslavitev vladarskega nastopa Njiju Veličanstev cesarja Karla in cesarice Cite kar najslovesnejše in sicer s cerkveno slovestnostjo in šolsko slavnostjo. To patriotično slavlje nam nudi zopet lepo priliko, vzbujati in gojiti v mladih srcih patriotična čuvstva. Zato naj se učenci vseh razredov njih starosti in učni stopnji primerno pripravljajo na ta patriotični praznik. Snov tem pripravam bodi vzeta iz življenja cesarja Karla, cesarice Cite in Sv. Cite. Na podstavi teh priprav naj se pišejo tudi primerne spisovne vaje in naloge. V spomin na to slavlje bodo vsi učenci obdarovani s spominskimi podobami Nj. Veličanstva cesarja Karla in Nj. Veličanstva cesarice Cite. Priporoča naj se učencem, da te podobice varno shranijo in jih denejo — če le mogoče — v okvir. Rojstni in godovni dan Njiju Veličanstev in dan nastopa vladanja naj zna vsak učenec na pamet. Za spisovne vaje in naloge naj se vporabi tudi popis slavlja.

3. **Vspored slavnosti.** A. Cerkevna slavnost: 1. Sv. maša. 2. Te Deum. 3. Cesarska pesem (1. in 5. kitica.) — B. Šolska slavnost v okrašeni telovadnici: Proizvajanje pod vodstvom voditelja cerkvenega petja g. Jos. Ambrožiča in s pomočjo šolskega cerkvenega pevskega zbora — dvoglasne slavnostne spevoigre **Habsburški rod** po tem-le vsporedu: 1. Cesar Karel in cesarica Cita. (Slavnostni govor šol. vodje g. J. Dimnika. 2. Domovje moje, Avstrija. (Petje.) 3. Rudolf Habsburški. (Deklamacija.) 4. Bojeval se za pravico. (Petje.) 5. Oton Veseli (Deklamacija.) 6. Najlepše, kar moreš želeti. (Petje.) 7. Cesar Maksimilijan. (Deklamacija.) 8. Zablíšče se gôr vrhovi. (Petje.) 9. Cesarica Marija Terezija. (Deklamacija.) 10. Slava, žena plemenita! (Petje.) 11. Cesar Jožef II. (Deklamacija.) 12. Najpravičnejši vladar. (Petje.) 13. Cesar Franc I. (Deklamacija.) 14. (Države moč na čem sloni. (Petje.) 15. Cesar Franc Jožef I. (Deklamacija.) 16. Popotnica vojaška. (Petje.) 17. Cesar Karel. (Deklamacija):

CESAR KAREL.

Ob zori vojnega viharja,
ko srd sveta vzkípel rohni,
na tron prihajaš za vladarja,
domovja klic tako veli.

In poje ljudstvo Ti: hosana!
Domovja bol mu glas duši —
pa spremljajo Te srca vdana
na stol cesarski — blagor Ti!

Oklic Tvoj je po domovini
razil kot glas se ljudomil,
postal naš v duše si globini,
dom v našem srcu si dobil.

Naj spremlja Tebe sreča jasna,
presto Tvoj v slavi naj blišči,
s Teboj pa domovina krasna
naj blagoslov neba deli.

In C i t a — cesarica mila —
cvelice ljubke žarni sij —
naj solnčno srečo bi delila
s Teboj do konca poznih dni!

Ko grom sveta se bo pomiril,
dom se posušil bo krvi,
Ti blagor boš med nami širil,
domovje v slavi zažari!

18. Cesarska pesem. (1. kitica.) 19. Cesarica Cita. (Deklamacija):

CESARICA CITA.

V našem domu starodavnem,
v našem domu vekoslavnem
zopet hodi — mati.
V kroni zlati
morda le bogatim,
ali vsem je draga
s Svojim srcem zlatim.

V našem domu vednovrnem
kot v svetišču neizmernem
zopet moli — mati.
Ni se bati
žalostne nesreče,
dokler moli duša
matere ljubeče.

V našem domu
nada sojna
kakor v oknu luč pokojna —
zopet mati čuje.
Kaj vam kljuje
v srcu skrb zakrita!?
Ali naš ne ljubi
jasna mati — C i t a ?

20. Cesarska pesem. (5. kitica) in sicer po besedilu c. kr. deželnega
šolskega nadzornika, vč. gosp. dr. M. O p e k e, ki se glasi:

In s cesarjem zaročnico,
v srčni zvezi združeno,
varuj Bog nam cesarico,
blago mater in gospo.
Kar le more v srečo biti,
Bog naj jima podeli:
Slava Karlu! Slava Citi!
Slava hiši Habsburški!

4. **Slavnostna konferenca.** Po končani šolski slavnosti se je zbral učiteljski zbor k slavnostni konferenci, pri kateri se je po slavnostnem govoru šolskega vodje sprejela ta-le **vdanostna izjava**:

„Ob vladarskem nastopu Njegovega Veličanstva, presvitlega cesarja **Karla**, so národi staroslavne avstro-ogrske monarhije poklanjali pred Najvišji prestol najglobokejšo vdanost in najtrdnejšo zvestobo, iz dna srca želeč, da bi Njegovemu Veličanstvu cesarju **Karlu** podelil Bog milost, da bi ob strani zveste družice, Nje Veličanstva, presvitle cesarice **Cite** dolgo vrsto let slavno in srečno vladal Svoje národe in jim čim prej zagotovil s krepko roko priborjen časten in blagodejen mir.

Tej poklonitvi vdanosti in zvestobe se pridružujeta danes, proslavljajoč vladarski nastop Njiju Veličanstev, presvitlega cesarja **Karla** in presvitle cesarice **Cite**, tudi šolska mladina in učiteljstvo I. mestne šestrazredne deške ljudske šole, ki si usojata v najčistejši ljubezni polagati v znožje Najvišjega prestola prisego neomahljive vdanosti, najtrdnejše zvestobe in iskrene ljubezni do posvečene osebe Njegovega Veličanstva, presvitlega cesarja **Karla** in do Nje Veličanstva, presvitle cesarice **Cite** ter do prejasne vladajoče rodovine **Habsburške**“.

Ljubljana, dne 21. junija, 1917.

Jakob Dimnik, s. r.
šolski vodja.

(Podpisi učiteljskega zbora.)

XII. Cesar Karel in cesarica Cita v Ljubljani.

Prebivaleem Ljubljane!

Njegovo c. in kr. Apostolsko Veličanstvo, naš najmilostivejši cesar, so mi pred Njihovim Najvišjim odhodom blagovolili naročiti, da naznanim prebivalcem deželnega mesta Ljubljane cesarsko zahvalo za čez vse topli, patrijotični sprejem Njegovega Veličanstva cesarja in Njenega Veličanstva cesarice kakor tudi za izkazane poklonitve.

Njeno Veličanstvo cesarico je zlasti zelo razveselila ginljiva poklonitev šolske mladine na Kongresnem trgu; blagovolili so se tudi izraziti zelo pohvalno o vzornem redu, ki je vladal pri Njihovih Najvišjih vožnjah po mestu.

V največje veselje mi je, te Najvišje izjave sporočiti prebivaleem Ljubljane.

Ljubljana, dne 4. junija, 1917.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems m. p.

Zahvala cesarice Ljubljani.

V soboto dne 2. junija, ob 1/26., je gospoda župana poklical k telefonu krilni pobočnik Njegovega Veličanstva grof Hunyady, ki je županu izjavil: V imenu Njenega Veličanstva izrekam priznanje ljubljanskemu prebivalstvu za izredno ljubezniv in simpatičen sprejem in ste Vi, gospod župan, pooblaščen i to priznanje naznaniti zbranemu občinskemu svetu.

Nj. Veličanstvo cesarica je naročila tudi g. deželnemu predsedniku, naj sporoči g. županu za nad vse prisrčen in lojalen sprejem, za živahno zanimanje, ki ga je doživela v lepem deželnem stolnem mestu Kranjske, kakor tudi za vse poklonitve, Njeno najvišjo zahvalo.

Dne 1. junija se je po Ljubljani raznesla vesela vest, da prideta dne 2. junija Njegovo Veličanstvo cesar Karel in Njeno Veličanstvo cesarica Cita v Ljubljano. Ljubljana se je takoj začela pripravljati, da svečano sprejme svojega cesarja in svojo cesarico. Vse mesto je bilo takoj v cesarskih, deželnih in mestnih zastavah. V soboto, dne 2. junija, ob 7. uri zjutraj, je pripeljal dvorni vlak preko Gorenjske visoka gosta. Navdušeno je hitela Ljubljana cesarski dvojici nasproti, vsa ginjena, da je mladi cesar pripeljal njo, katere vsak nastop kaže, da je dobri angelj države. To potovanje cesarja in cesarice je bilo posvečeno človekoljubju in zaslugi. Cesar se je prišel zahvalit hrabrim četam na soški fronti ter odlikovat junake, ki so se vdeležili bojov za

cesarja in domovino; namen potovanja cesarice je pa bil, obiskati in tolažiti v bolnišnicah one hrabre junake, ki so sebe žrtvovali za cesarja in domovino.

Cesar se je kmalu po prihodu dvornega vlaka odpeljal s spremstvom v avtomobilu naprej proti soški fronti, povsod navdušeno pozdravljen. Cesarica se je pa po kratkem odmoru peljala v zaprtem dvornem vozu v stolno cerkev, kjer je prisostvovala sv. maši in prejela sv. obhajilo. Ko pride iz cerkve in sede v avtomobil, so iz tisočev grl zadoneli pozdravni klici in na dvorni avtomobil se je vsulo z vseh strani cvetje. In to se je godilo od stolne cerkve do kolodvora.

Ob devetih dopoldne je cesarica zopet zapustila salonski voz dvornega vlaka ter bilasprejeta od g. deželnega predsednika grofa Attensa, dvorne dame grofice Attensove in njene hčerke, ki je Njenemu Veličanstvu izročila krasen šopek rož.

Po tem vzprejemu se je odpeljala cesarica v spremstvu v mesto, kjer je obiskala šest vojaških bolnišnic. Tu je kot pravi angelj tolažbe in upanja stopala od ranjenca do ranjenca, je vsakega nagovorila, ga vprašala, kako se počuti, ali čuti hude bolečine, kakšne so njegove razmere v civilni službi, ali je oženjen, ali ima deco, starše itd. Niti enega ni prezrla; vse je tolažila in jim prigovarjala, da naj vdani v voljo božjo prenašajo bolečine in trpljenje v blagor domovine. Mnogo oči se je orosilo ob tolažečih besedah presvitle cesarice in srca vseh si je pridobilo Njeno ljubeznivo in ljudomilo nastopanje.

Dasiravno je bil vsak oficijalni sprejem izključen, si ljubljanska šolska mladina ni dala vzeti prilike, da dokaže presvilti cesarici svojo ljubezen. Ob poltreh popoldne je vozil cesarski avtomobil od kolodvora po Dunajski cesti in Šelenburgovi ulici na Kongresni trg. Tu se je zbrala ljubljanska šolska mladina pod vodstvom svojega učiteljstva. Mladina je na prsih imela pripeto našo lepo deželno trobojnico, skoro vsi otroci so imeli v rokah šopke, vejice ali cesarske in deželne zastavice. Deklice vse belo oblečene. Vse je koprnelo pričakovanja; policija je morala dohode v „Zvezdo“ zapreti, ker se je nabralo tudi drugega občinstva toliko, da ni bilo mogoče več občinstva pustiti v „Zvezdo“. Cesarica se je skozi špalir mladine peljala okolu „Zvezde“, šolske zastave so se ji klanjale, mladina je obmetavala njen avtomobil s šopki in kakor bi ptički pozdravljali v soglasnem spevu jasno solnce, tako srebrno je donel po „Zvezdi“ klic mladine: Živio! Živio! Bil je to pravi triumfalni sprevod! Vsa srečna, biti med mladino, se je cesarica smehljajoče zahvaljevala: Bila je sredi mladega naroda nove Avstrije. Pri oknih okolu stoječih hiš je bila glava pri glavi, ljudje so vihteli robce in klobuke in združevali svoje klice s klici mladine.

Neki gospod iz spremstva cesarice se je izjavil: „Udeležil sem se že mnogih potovanj Njenega Veličanstva, a tako spontano enodušno, globokovplivajoče manifestacije, kot je bila ta na Kongresnem trgu, še nisem doživel.

Potem se je po kratkem odmoru v dvornem vlaku odpeljala z avtomobilom na Grad. Obiskala je gozdno kapelico ter si na to ogledala Grad. Zelo ji je zlasti ugajal razgled na Ljubljano in okolico. Z Grada se je odpeljala s spremstvom pod Tivoli, kjer je občudovala lepa sprehajališča; od tam pa na Večno pot do travnika sredi gozda, kjer je izstopila iz avtomobila ter po gozdni poti šla do cerkve na Zgorjem Rožniku. Po isti poti se je nato vrnila k avtomobilu in povsod zopet z vihnimi ovacijami sprejeta, v dvorni vlak.

Njeno Veličanstvo cesarica se je izrazila presenečeno od prisrčnega sprejema v Ljubljani ter je opetovano izrazila napram grofici Attemsovi svojo zadovoljnost in je pooblastila g. deželnega predsednika grofa Attemsa, da sporoči ljubljanskemu županu za nad vse ljubeznivi in lojalni sprejem in dokaze ljubezni Njeno Najvišjo zahvalo.

Ob 8. zvečer se je pripeljal cesar s soške fronte zopet v Ljubljano, pozdravljen od prebivalstva z nepopisnim navdušenjem in pod pravo točo šopkov. Povsod, kjer se je vozil cesar na soško fronto in s fronte nazaj, so bile vse hiše v zastavah, na obeh straneh ceste je bil pa postavljen prostovoljni špalir vojakov, ki so prihiteli pozdravljat svojega cesarja, ne da bi jim bilo to zapovedano, in domače prebivalstvo: starčki, žene, otročiči. Kjerkoli je moglo, je prebivalstvo napravilo slavoloke, ozaljšalo hiše in pota, posulo cesto s cveticami, kjer pa niso imeli cvetic, so posuli pot cesarju z zeleno travo tako, da se je vozil kakor po pestri livadi.

Grad je bil zvečer čarobno razsvetljen. Ko se je prikazal v tisočerih lučicah, je cesar zapovedal na željo cesarice, naj ju avtomobil pelje na Grad. V tistem grajskem drevoredu se je cesar z ljubljeno soprogo odpočival od dnevnega napora. Ob 10. sta se vrnila zopet na južni kolodvor.

Naslednje jutro sta se odpeljala cesar in cesarica z avtomobilom in velikim spremstvom proti Postojni, potem pa dalje in sicer cesarica v Trst, cesar pa v Pulj. Zvečer sta se Veličanstvi zopet sešli v Postojni in odpeljali v Ljubljano, kamor sta došli ob 11. zvečer, zopet viharo pozdravljena od prebivalstva.

Drugo jutro, t. j. dne 4. junija, sta se cesar in cesarica odpeljala iz Ljubljane. Nepozabni nam ostanejo dnevi, ko sta bivala cesar Karel in cesarica Cita v naši sredi. Da bi skoro zopet prišla v Ljubljano!

* * *

V glavnem stanu soške armade je pripel Nj. V. cesar Karel poveljniku soške armade, generalnemu polkovniku Borojeviću pl. Bojni, komanderski križ reda Marije Terezije, najvišje avstrijsko vojno odlikovanje in soški armadi je pa izročil cesar sledeče povelje:

Moji soški armadi!

V mogočnem, več dni trajajočem borenju, ste dolgo časa pripravljene, s posebno mogočnimi silami izvedene napade sovražnika odbili in mu zopet pokazali, kako junaštvo preveva Vaša prsa.

Moral sem prihiteti k Vam, da se Vam v Vaši sredi najprisrčnejše zahvalim za Vašo hrabrost, vztrajnost in požrtvovalnost.

V vseh delih ljubljene domovine rojeni, ste z združeno močjo zvesto držali skupaj in izvedli občudovalna junaštva in zaslužili gorečo zahvalo domovine.

Oko v oko se ne morem vsakemu posamezniku med Vami zahvaliti.

Komanderni križec vojaškega reda Marije Terezije pa, ki sem ga bil pripel Vašemu preizkušenemu voditelju, generalnemu polkovniku pl. Borojeviču na prsi, ne izraža živo Mojega Najvišjega priznanja le poveljniku armade, marveč kaže tudi Vam vsem, voditeljem in borilcem, Mojo globoko čutečo zahvalo, Mojo ponosno zadovoljnost.

Božji blagoslov Vas je spremljal.

Molimo k Vsemogočnemu, naj nas tudi v bodoče izpozna vrednim, da nas bo milostno varoval in ščitil. Podeli naj nam končni, popolni uspeh!

Postojna, 2. junija 1917.

Karel.

Patriotska knjižnica za mladino.

1. *Emil Adamič*: Slava cesarju Francu Jožefu I.! Spevoigra. Izdalo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ v Ljubljani.
2. *I. pl. Andrejka*: Slovenski fantje. Izdala „Družba sv. Mohorja“.
3. *Jožef Apih*: Naš cesar. (1848—1898). L. 1898. izdala in založila „Družba sv. Mohorja“ v Celovcu.
4. *Josip Ciperle*: Cesar Franc Jožef I. (1854—1879). Povodom srebrne poroke Njiju Veličanstev I. 1879. izdalo in založilo „Slovensko učiteljsko društvo“ v Ljubljani.
5. *Jakob Dimnik*: Pripovedke iz avstrijske zgodovine. L. 1896. izdal in založil R. Milic.
6. *Jakob Dimnik*: „Zlati jubilej preljubega cesarja Franca Jožefa I. (1848—1898). Slavnostni spis za jubilejsko leto 1898. L. 1898. izdal in založil Janez Giontini.
7. *Jakob Dimnik*: † Cesarica Elizabeta. V spomin na preblago vladarico avstrijsko povodom Nje žalostne smrti. L. 1899. izdal in založil (dva natisa) J. Giontini v Ljubljani.
8. *Jakob Dimnik*: Avstrijska zgodovina za ljudske šole. V spomin na 70letnico rojstva Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. L. 1900. založil Jos. Petrič v Ljubljani.
9. *Jakob Dimnik*: Avstrijski junaki. S 17 podobami. L. 1902. založila in izdala Ig. pl. Kleinmayr in F. Bamberg.
10. *Jakob Dimnik*: Letno poročilo I. m. šole o vojnem šolskem letu 1914—15.
11. *Jakob Dimnik*: Letno poročilo I. m. šole o vojnem šolskem letu 1915—16.
12. *Jakob Dimnik*: Letno poročilo I. m. šole o vojnem šolskem letu 1916—17.
13. *Pavel Flerč*: Avstrijska slava v prvih dneh svetovne vojne. C. kr. založba šolskih knjig na Dunaju. 1916.
14. *Anton Funtek*: Spominski listi iz zgodovine c. in kr. pehotnega polka št. 17 vitez pl. Milde. Založila c. kr. založba šolskih knjig na Dunaju.
15. *Fran Hubad*: Franc Jožef I., cesar avstrijski. (1848—1888). Leta 1888. izdala in založila „Družba sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani.
16. *Fran Hubad*: Franc Jožef I., cesar avstrijski. (1848—1898). Leta 1898. izdala in založila „Družba sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani.
17. *Fran Hubad*: Rudolf Habsburški, oče avstrijske cesarske rodovine. Izdala „Družba sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani l. 1889.
18. *Fran Hubad*: Junaki. I. zvezek. Izdala „Družba sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani l. 1889.

19. *Fran Hubad*: **Junaki**. II. zvezek. Izdala „Družba sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani l. 1892.
20. *Ivanka Klemenčič*: **Veliki cesar**. Izdal in založil Fr. Petrič l. 1916.
21. *Anton Kosi*: **Iz življenja našega cesarja**. (1848—1908). L. 1908. izdal in založil pisatelj. — **Domoljubne in vojaške pesmi za šolsko mladino**. C. kr. zaloga šolskih knjig na Dunaju. 1916.
22. *Janko Leban*: **Andrej baron Čehovin**, slavni junak slovenski. Založila „Družba sv. Cirila in Metoda“.
23. *V. E.-Martin Molek*: **General Lavdon**, oče vojakov imenovan. L. 1908. založil J. Krajec v Novem mestu.
24. *Fr. Nedeljko*: **Pokojna cesarica Elizabeta**. L. 1898. izdal in založil Ivan Bonač v Ljubljani.
25. *Fr. Nedeljko*: **Maksimilijan I.**, cesar mehikanski. L. 1892. izdal in založil J. Giontini v Ljubljani.
26. *Fr. Nedeljko*: **Spominski listi iz avstrijske zgodovine**. L. 1897. izdal in založil J. Giontini.
27. *Fran Nedeljko*: **Feldmaršal grof Radecki**. Leta 1893. založil J. Giontini.
28. *Fran Nedeljko*: **Princ Evgen Savojski**, slavni junak in vojskovodja avstrijski. L. 1893. založil Anton Turk.
29. *Fran Nedeljko*: **Viljem baron Tegethoff**, zmagovalec na morju l. 1866. Založil Anton Turk.
30. *R. E. Peetz-Iv. Krutec*: **Pri našem cesarju**. Izdalo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ v Ljubljani.
31. *M. Pirnat*: **Juri baron Vega**. Življenjepis. Izdala „Družba sv. Mohorja“.
32. *Ivan Tomšič*: **Cesar Franc Jožef I.** (1830—1870). L. 1870. izdal in založil Karel Rauch na Dunaju.
33. *Ivan Tomšič*: **Cesar Franc Jožef I.** (1848—1888). L. 1888. izdal in založil Karel Rauch na Dunaju.
34. *Ivan Tomšič*: **Avgusta meseca 18. dan.** (1830—1880). Na slavo rojstne 50letnice našega cesarja. L. 1880. izdal in založil K. Rauch.
35. *Ivan Tomšič*: **Cesarjevič Rudolf**, prestolonaslednik avstrijski. L. 1881. izdal in založil K. Rauch na Dunaju.
36. *Ivan Tomšič*: **Habsburški rod**. Založil l. 1883. K. Rauch na Dunaju.
37. *Učitelj*: **Naš cesar**. (1848—1888). Spomeniški spis za slovensko mladino. L. 1888. izdala in založila l. pl. Kleinmayr & F. Bamberg.
38. *Tomo Zupan*: **Naš cesar Fran Josip I.** (1848—1888). L. 1888. izdala in založila „Družba sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani.
39. *Tomo Zupan*: **Naš cesar Fran Josip I.** (1848—1908). L. 1908. izdal in založil pisatelj.
40. * * *: **Hofer Andrej**, junaški vodja Tirolcev. Založil Anton Turk.